

Комунистическата власт и Бялото братство (непубликувани документи)

Част I

Живко Лефтеров

Настоящата документална публикация е посветена на една слабо проучена от съвременната българска историческата наука тема – историята на Бялото братство през тоталитарния период и следваната от БКП политика към него. Създадено в началото на ХХ в. и привлякло последователи от всички социални слоеве на българското общество, Бялото братство успява да устои и запази своята специфика през три различни периода от най-новата българска история. И докато за съществуването на братството през междувоенния период и присъствието му в днешна България има публикации¹, и съответно известни познания, то неговата съдба по време на комунистическото управление е практически неизвестна². В междувоенния период то не прави опит за узаконяване под каквато и да е форма, тъй като според неговия създател и основен авторитет П. Дънов, Бялото братство е духовно учение, което не се вписва в традиционните разбирания за

---

¹ Вж. напр.: Митев, Трендафил. Дъновизмът. – В: Проблеми на новата и най-новата политическа история на България. С., 1991. 201-227; Асенов, Б. Религиите и сектите в България. С., 2002. 415-431; Златев, Л., Иванова, З. Създаване и начална дейност на общество „Бяло братство” – Русе (1921-1929). – Архивен преглед, бр. 1-2, 2002. 43-61; Лефтеров, Живко. Бялото братство през погледа на Българската православна църква, държавата и обществеността в междувоенния период. – В: Етноси, култури и политика в Югоизточна Европа. Юбилеен сборник с материали от научна конференция, посветена на 70-годишнината на проф. Цветана Георгиева, д.н. Созопол, 2007. С: Планета 3, 2009. 247-261

² Единствената до днес научно-изследователска статия посветена на историята на Бялото братство през комунистическия период принадлежи на Виолина Атанасова и е публикувана на английски език. Тя е озаглавена „The Social Adaptation of the White Brotherhood (Mid-40s – Late 60s of the 20th Century)” и излиза през 2001 г. в *Bulgarian Historical Review*. Авторката въз основа на богат изворов материал успява да набележи основните проблеми пред които се сблъсква Бялото братство в своята дейност след 1944 г., опитите за адаптация към новите условия и постепенно очерталите се вътрешни противоречия между членовете на неговото ръководство. Специално внимание е отделено и на взаимоотношенията на братството с БКП още през междувоенния период, както и на идейните постулати, които ги сближават. В тази връзка е направен сполучлив обзор на вижданията на П. Дънов относно комунизма и неговата идеология. – Atanasova, V. The Social Adaptation of the White Brotherhood (Mid-40s – Late 60s of the 20th Century). – *Bulgarian Historical Review*, 2001, № 1-2. 158-183.

религиозна общност. За разлика от тогава, след установяването на власт на комунистическата партия и смъртта на П. Дънов през м. декември 1944 г., новоизбраното ръководство на братството заема друга позиция, благодарение на която през 1948 г. получава официално статут на верска общност. Този акт от само себе си води до включването на братството в общата религиозна политика на БКП.

В първите няколко години след Септемврийския преврат през 1944 г. относително малкото влияние на Бялото братство в обществения живот на страната, подкрепата му за новото правителство и липсата на по-сериозни претенции го поставят в периферията на религиозната политика на БКП. За Бялото братство това е време на утвърждаване и търсене на признание от новата власт, особено след смъртта на Петър Дънов на 27 декември 1944 г. Тя е повод за сформирание на 7 членен Братски съвет, който да организира по-нататъшния живот на обществото. От друга страна завземането на властта от комунистическата партия, чиято идеология има претенцията да моделира личността и обществото завинаги, води до появата на първите сериозни разногласия сред последователите на Бяло братство относно съвместимостта на двете. Българските комунисти категорично се разграничават от всички опити на дъновистите да демонстрират своята идейна близост с тях³. В тази връзка през 1945 г. излиза и партийно

---

³ За последователите на Бялото братство в България думите на П. Дънов са свещени и въз основа на тяхното тълкуване и следване те формират след 1944 г. своите взаимоотношения с комунистическата власт. Макар и да не споделя насилствените методи на болшевиизма, в своите беседи П. Дънов го характеризира като носител на „ново обновление“. В самото учение на П. Дънов има редица допирни точки с комунистическата идеология. На първо място изпъква силно изразеният космополитизъм, типичен за теософията. Проповядването от него „надрастване на националните рамки и егоизъм“, макар и да има друг идеен корен е в унисон с постулатите на марксисткия интернационализъм. Друго сходство в техните възгледи са идеите за загиването на старото общество и замяната му с новото общество, появата на новия човек и новото колективно съзнание. Сходни са и идеите за бъдещето на света и създаването на единното човечество. При дъновистите това е идеята за мисията на Бялото братство, имаща за цел „общочовешкото единение“, докато при марксистите постулатът за сливането на нациите при построяването на комунистическото общество. Допълнителна близост конкретно с руския болшевиизъм е разбирането на П. Дънов за славянството като носител на новата култура и общество (идеята за шестата раса). Учението на П. Дънов отрича също така стремежът към придобиване на материални блага до степен въобще да отхвърля частната собственост. Това естествено пряко кореспондира с възгледите на марксистите по този въпрос. Въпреки тези явни сходства комунистическата им интерпретация и съответно позиция е повече от категорична. Още в междувоенния период, според българските марксисти демонстрираната близост на Бялото братство до социалистическите идеи е заблуждаваща и неискрена, имаща за цел да заблуди масите.

становище за несъвместимостта им, а учението на П. Дънов е заклеймено като „религиозна идеология”. За желаещите да членуват в партията дъновисти пък се изисква декларация за отказ от учението.

В работата на сформирания през 1945 г. Братски съвет на Бялото братство има три основни приоритета - издаване на беседите на П. Дънов, запазване на духовните практики (методи) установени в междувоенния живот и стопанисването на имотите на обществото. Поради тази причина той започва да поддържа редовни връзки с Дирекцията на изповеданията, респективно с комунистическата власт в страната, едва с възникването на проблеми около някой от тях и на първо място с одържавяването на имотите в кв. „Изгрев”. В тази връзка е и желанието на Братския съвет, въпреки заветите на П. Дънов, братството да бъде признато за вероизповедна общност, което би му дало възможност да притежава собственост, а като обществена организация с нестопанска цел да продължи и своето книгоиздаване. За тази цел Братският съвет успява да убеди държавния орган за контрол на вероизповеданията, че Бялото братство е духовно общество със самобитен характер, с лоялно отношение към народната власт и липсата на контакти с чужбина. Все неща, които са в негова полза от гледна точка на религиозната политика на БКП. Естествено тези доводи не са единствените при взимането на решение от Дирекцията на изповеданията и след обстойно проучване признаването на Бялото братство за верска общност става факт през м. юни 1948 г.

Този акт говори и за липсата на трайни последствия от натрупаните негативи пред комунистическата власт в периода на процесите на Народния съд, екзекуцията на Любомир Лулчев и забраната за членуване в партията на дъновисти. Тези събития, белязали 1945 г., явно не са достатъчни фактори за да предопределят политиката на БКП, тъй като след тази година нито веднъж партийните органи, Дирекцията на изповеданията или органите за сигурност не се позовават или припомнят за тях в достъпната документация.

Макар и Бялото братство да не е подложено на репресии и ограничения непосредствено след 9 септември 1944 г., с изключение на отделни негови представители, драматичните за България общественостно-

политически сътресения довеждат до неговата постепенна изолация и до първия по-сериозен отлив на последователи. Също така общността за първи път трябва сама да поема отговорности за своето бъдеще, тъй като общото развитие и политика до декември 1944 г. се определят еднолично от П. Дънов. Липсата на обединителен център е компенсирано донякъде от създадения колективен орган в лицето на Братския съвет, който обаче е изправен пред предизвикателства несравними със съществуващите през междувоенния период. Макар и в първите години на комунистическото управление той да успява да се пребори за признаване на обществото за верска общност, постепенно дейността на Бялото братство е силно ограничена, вследствие приемането на няколко закона, които пряко го засягат: Закон за отчуждаване на едрата градска покрита недвижима собственост (1948 г.); Закон за книгопечатането (1949 г.) и Закон за изповеданията (1949 г.).

От друга страна чрез неутвърждаване на неговия устав, закриване на печатницата и одържавяване на имотите му Бялото братство е сериозно стеснено във възможностите си да развива активна дейност. Така от трите основни приоритета на Братския съвет в неговата бъдеща работа остава единствено да съблюдава и подпомага вътрешните духовни практики (методи). Те са запазени и въз основа на получената все пак регистрация от Дирекцията на изповеданията, която обаче според Закона за изповеданията не дава статут на юридическа личност, се гарантира тяхното свободно провеждане с изключение на годишните събори на Рила.

В своята религиозна политика БКП застъпва схващането, че Бялото братство е религиозна секта. Затова и бива причислено към „протестантските секти“. Поради тази причина крайно рестриктивната политика спрямо тях пряко рефлектира и върху Бялото братство. Основен елемент от тази политика е разбирането, че с постепенното изолиране на религиозните общности и секти от обществено-политическия и културен живот на страната, чрез отнемане на възможностите им да развиват активна дейност и установяване на ефективен държавен контрол неизбежно ще доведе до тяхното капсулиране, ерозиране и в крайна сметка отмиране. Тази

концепция очевидно дава резултати предвид факта, че последователите на Бялото братство само за няколко години наистина драстично намаляват. Отрицателно влияе и смъртта на първия председател на Братския съвет Тодор Стоименов през октомври 1952 г. Неговият авторитет като един от първите трима ученици на П. Дънов е безспорен и след смъртта му се появяват първите симптоми на разделение между останалите членове на съвета. Поради тези причини положението в което се озовава Бялото братство в началото на 50-те години на ХХ в. за първи път поставя под въпрос самото съществуване на обществото, поне в познатия дотогава вид.

Хрущовата политика по отношение на религията възобновява революционната атеистична пропаганда практикувана в Съветския съюз през 20-те години на ХХ в. Този процес дава тласък за разгръщане на слабо познатия дотогава в България „войнстващ атеизъм”, който засяга непосредствено и Бялото братство. За него това е период на най-големи изпитания. След избирането на Борис Николов за нов председател на общността се стига до частична ревизия на взаимоотношенията с БКП, което пък води до нови вътрешни разцепления. Те са причина за предизвиканата през 1957 г. финансова ревизия на цялостната дейност след 1944 г. и съдебен процес срещу членове на неговия Братския съвет. През тези години религиозната политика на БКП за максимално ограничаване и контрол на религиозния живот в страната довежда до въвеждането на задължителна пререгистрация за евангелските църкви и Бялото братство. Вследствие на нейното извършване клоновете на братството в страната намаляват пет пъти, а за ръководство на общността са одобрени единствено лоялните към комунистическата власт хора.

Невъзможността да привлече нови последователи и да развива активен братски живот превръщат Бялото братство в още по-затворена общност. За това допълнително спомага и формирането на две течения в общността: едното подкрепящо официално признатите от държавните органи ръководители и второ, което остава лоялно към старото ръководство загубило доверието на комунистическата власт. И тъй като именно последното е доминиращо сред последователите на братството, то и

вътрешният живот става по-затворен и предпазлив. От друг страна това поведение в никакъв случай не води автоматично до създаването на опозиционни настроения по отношения на тоталитарната власт. То се ограничава единствено до общността, а действията му са свързани с ограничаване на контактите и нежелание за работа с представители на първата група.

Относително „канализираните“ отношения между изповеданията и комунистическите партии през 70-те и 80-те години на XX в. са доминирани от брежневизма и перестройката. В една своеобразна амалгама последните съчетават елементи както от характерната за Сталин религиозна политика, така и от планомерната и мащабна атеистичната пропаганда на Н. Хрущов. В България, благодарение на следваната от Л. Живкова политика и съответно нейна протекция, последователите на Бялото братство получават частична реабилитация в очите на властта и обществото, въпреки официално непромененото отношение на БКП към него. Отделни негови представители са инкорпорирани в обществения живот на страната до степен някои автори да им приписват ролята на „контрапункт“ на системата⁴. Липсата на алтернативни духовни, идейни и политически проекти в България през тоталитарния период е причина през 70-те и 80-те години Бялото братство да добие образ на позитивно явление и да предизвика интерес към своето учение от страна на определени групи на т.нар. художествено-творческа интелигенция.

Последните две десетилетия от съществуването на комунистическата власт не са наситени с драматизма характерен за края на 50-те и началото на 60-те години, а политиката на БКП спрямо общността се характеризира с повече префиненост, но и ефективност. За разлика от останалите вероизповедни общности в страната, последствията от действията спрямо Бялото братство доказват популярната сред комунистическите идеолози теза, че „необратимите“ социалистически промени в живота на обществото и строгия държавно-административен контрол ще доведат до неизбежното

---

⁴ Atanasova, V. The Social Adaptation of the White Brotherhood (Mid-40s – Late 60s of the 20th Century). – Bulgarian Historical Review, 2001, № 1-2. 182-183.

отмиране на религията и нейния институт – църквата. Предприетите действия наистина водят до окончателното унищожаване на духовното средище на Бялото братство в кв. „Изгрев”, капсулиране, замиране и в крайна сметка прекратяване на активния живот на общността, неговия залез, латентно съществуване и свиване до неколкостотин застаряващи последователи.

След 1989 г. малкото останали дъновисти в България⁵ се стремят да възстановят неговото присъствие в духовния и обществен живот на страната, опитвайки се да създадат на Бялото братство благовиден образ на специфично и традиционно българско духовно учение. Въпреки многобройните нови издания на беседите на П. Дънов, медийните участия, широко отразяваните Рилски събори, разграничаване от неудобното минало, широко застъпената национална реторика и претенции за изконна българска духовност, в крайна сметка Бялото братство е и остава в периферията на българското общество.

* * *

Публикацията включва 77 документа обхващащи периода 1944-1983 г. Документите се съхраняват в Дипломатическия архив на МВнР (ф. 10 Комитет по въпросите на БПЦ и религиозните култове) и Централния държавен архив (ф. 1 Б Централен комитет на БКП; ф. 136 Министерски съвет; ф. 165 Дирекция на изповеданията; ф. 1911 К Боян Боев).

Археографската обработка на документите е направена въз основа на установените правила за публикуване на архивни документи. Включените в публикацията документи са подредени хронологично. Заглавието на всеки документ съдържа неговия вид, автор, адресат, кратко описание на

---

⁵ В данните с които разполага Комитетът по въпросите на БПЦ и на религиозните култове числеността на дъновистите в България през 80-те години е определяна на 400-500 души, от които около половината се намират в София – АМВнР, ф. 10, оп. 13, а.е. 732, л. 6; Пак там, а.е. 696а, л. 2. В огромната си част това са предимно възрастни хора в пенсионна възраст, а малкото млади сред тях са най-вече „потомствени” дъновисти, отколкото новопривлечени. Тези цифри се потвърждават от първото след демократичните промени преброяване, осъществено през 1991 г., когато е включен и признакът „вероизповедание”. Тогава като

съдържанието и дата. Правописът е нормализиран в съответствие с правописната система на съвременния български език, като е запазен стилът на езика, характерен за епохата. Съкратено написаните думи, които не са общоприети съкращения, са изписани изцяло, като добавените части са поставени в квадратни скоби. С многоточие в квадратни скоби са обозначени пропуснатите части от документите, а в обяснителна бележка след текста е пояснено тяхното съдържание. Исковите данни на документите съдържат съкратено название на архива в който се съхраняват, номер на фонда, описа, архивната единица и листа/листовете, както и данни за тяхната оригиналност и начин на написване. Обяснителните бележки са разположени след основния текст, а текстуалните към съответния документ.

дъновисти се самоопределят едва 315 човека. – <http://www.nsi.bg/Census/StrReligion.htm>
(посетен на 25.05.2012 г.)

№ 1

Служебна бележка от министъра на вътрешните работи Антон Югов разрешаваща П. Дънов да бъде погребан в селището „Изгрев”¹

30 декември 1944 г.

Разрешавам починалия Петър Дънов да бъде погребан според желанието на неговите приятели в селището „Изгрев”.

/п/ Министър А. Югов

АМВнР, оп. 6, пореден 88, преписка 2-2-7, л. 18. Препис. Машинопис.

№ 2

Из заключителната реч на народния обвинител Атанас Армянов в процеса срещу Любомир Лулчев

27 януари 1945 г.

[...]

Дъновизмът, или както те сами се наричат, Всемирното бяло братство, е една религиозна секта, която чрез ловкото използване на известни научни постижения на характерологията - графология, хиромантия, френология - и чрез хипнотизъм забулва всичко това в една мистика и чрез окултни и астрологически похвати въздействува върху обикновени слабоволеви натури или претърпели крушение в живота лица.

Явяващ се на почвата на упадащия капитализъм, дъновизмът по своята същност се явява като една реакционна религиозна секта, отвличаща човека от истинския цялостен, пълнокръвен живот на активна борба. Тази секта притъпява волята, прави от последователите си изпълнени с мистична вяра резигниращи същества, които отправили взор към астралното пространство, не виждат земното, нито намират сили да се борят активно за подобрене условията на живота. Те се поставят в центъра на света, считат себе си за духовни наследници на богомилите и се блазнят от тяхната слава да станат родоначалници на нова реформация. Реформите обаче ще дойдат посредством богоизбрани личности, авантюристи, тъй да се каже. Дънов и Лулчев, бидейки в съприкосновение с висшите сили, обладават способността да са посредници с висшия невидим свят и да прозират бъдещето.

Успели да въздействуват на царя, те му говорят, че следвайки техните съвети, той си подготвя най-славното място в историята не само на България, но и на света, защото те ще бъдат разбрани от човечеството едва след 200-300 години, защото те ще му помогнат със силите от невидимия свят. Тази концепция обаче е запазена само за водачите на сектата. Обикновените последователи, необладаващи дарбите и прозренията на Учителя и неговия помощник, само овчедушно слушат забулените в мистика брътвежи за прераждането си в отвъдния свет, говорят им за астрални аспекти и пр. фантазмагории.

Трайните и продължителни връзки на царя с Лулчев, както и голямото влияние, което последният е упражнил върху политиката, могат да бъдат обяснени само като се имат предвид сложния и склонен към мистицизъм характер на царя.

[...]

Публикува се по: Народният съд срещу Любомир Христов Лулчев, 59 годишен, неосъждан, последовател на Бялото братство, таен съветник на цар Борис III. Документи. С., 1996. 164-165

№ 3

Протокол на заседание на Партийната група на БРП /к/ в кв. „Изгрев” с решение за нейното разпускане

13 септември 1945 г.

Днес на 13-и септември, ден четвъртък в полунощ 1945 година, кв. Изгрев – VI-ти район – София. Партийната група на Р.П. /к/ в четвъртък имаше заседание последно, на което присъстваха следните редовни членове: Никола Антов – председател на VI-ти район ОФ, Никола Георгиев – секретар на партийната група, Иван Илиев – председател на ОФ в кв. Изгрев, Желю Ганев – секретар на ОФ в кв. Изгрев, Влад Пашов, Георги Йорданов, Кина Петкова, Милка Георгиева, Пантелей Карапетров, Кольо Драгнев, Тодор Пецанков, Стефчо Николчев, Гинка Николчева, Генчо Делийски, Райна Г. Делийска, Георги Райков, Желю Митев Рачев, Мария Методиева, Тинка Василева, Йордан Георгиев, Тилко Г. Тилев. Нередовни членове: Христо Минадов, Колю Килифарски, Таню Митев Георгиев. Съвещателни гласове: Елизар Коен, Иван Мих. Василев, Тодор Михайлов Василев, Руска Иванова Василева. Анкетна комисия: Серафим Георгиев и Надка Христова, делегирани от Р.П. /к/ VI-ти район.

Заседанието се откри от секретаря на групата Никола Георгиев. Същият предложи да се избере председател за да води заседанието и секретар за изработване на протокола. Първият бе избран: Стефан Николчев, а втория бе избран: Мария Методиева. Събранието предвещаваще буря, която пролича веднага с даването думата на Генчо Делийски. Същият започна с разни обвинения върху брат Антов: Строго се държи в партийната група, отишъл много на дясно, защитавал богатите фашисти в братството, бил двуличен. Жена му Райна Генчова Делийска също го обвиняваше. Така двамата се редуваха с измислени обвинения. Стефан Николчев и жена му Гинка Николчева също го обвиняват, както и първите. Елизар Коен, на когото бе дадена думата веднага се нахвърли върху брат Антов, като го обвиняваше, че не е изпълнил партийния си дълг, защитава гнездо фашистко, бил двуличен, превишил се правата като натупал Хр. Миндов, като предлага да бъде изключен, независимо от това поставя ребром въпроса: Дъновизма е религия и опиум за народа, като така, всички партийци трябва да се определят тази вечер. Който е за дъновизма да се откаже от комунизма, като дъновистите-комунисти следва да напуснат

групата щом не се отказват от дъновизма, същите се считат за изключени. Същият Коен даде пред брат Антоу и нас следната:

Декларация

Аз Елизар Коен заявявам, че разбрах, че съм се заблудил в учението на П. Дънов и се отказвам публично от него, защото Дънов е фашист, учението му е фашистко, то рекрутира фашисти, вие сте всички гнездо фашистко, трябва да ви избесим и изгорим.

Брат Антоу взе думата, същият надълго и детайлно даде обяснения и отхвърли всички обвинения, които са дело на устроен шантаж на завист и лична неприязън, с изключение случката с Хр. Миндов който в отбрана го натупал. Причината за недоволството от Антоу на Генчо Делийски и съпругата му е следната: Делийски, като се почувствал партиец, веднага определя Йордан Бобев за фашист, взима кирка и мотика и започва да му събаря бараката, като го изпъжда от мястото, щото бил фашист, обаче бр. Антоу в качеството се на председател на VI-ти район на ОФ заставил Делийски да спре изпъждането на Бобев, като му определи и място за живеене, състави комисия, която оцени дървета и пр. на 6750 лв., които му бяха веднага броени. Вторият, Ст. Николчев е пак недоволен затова, защото бр. Антоу също в качеството си на председател на ОФ VI-ти район поиска сметка за вещите на заминалия Иван Атанасов, респ. Цигулката която и до ден днешен не я е върнал, та по тези лични неприятности създадох шантаж. Бр[ат] Антоу даде въпрос на Елизар Коен учението на П. Дънов религиозно ли е или окултно-философско? Коен потвърди, че е религиозно. Бр. Антоу даде обяснение, че учението не е религия, защото имаме няколко молитви и никакви догми, завърза се диспут между бр. Антоу и Коен. Бр. Антоу обясни още, че учението е учение за добрия свещен живот. Учителят навсякъде в беседите си говори и е поддържал славянството – единството между тях, всички да поддържаеме ОФ, хармония с Р.П./к/. Обръщайки се към Коен с пръст му посочва към него с думите: Ти си обиден, защото Просветният комитет не ти даде такива права, каквито искаше, затова напусна Братството, озлобен до крайност целиш отмъщение, независимо то това ти си който рекрутиреше фашисти и ако има някой такъв то ти си виновен, защото ти редактиреше „Житно зърно”. Там прокарваше германска политика /нац. социализъм/. Независимо то това чудя се как не те е срам от учението на Учителя, когато две хиляди пъти си му целувал ръката, излял си поне двеста самуна хляб, изцери те от онази лоша болест, лежа на гърба на Братството до вчера, а днес – враг отмъстител. Бр. Влад Пашов доказва на Коен, че той написа рецензията за германския окултист БО ИН РА, вдъхновител на Хитлер, единственият окултист оставен от Хитлер в Германия и че Учителят не го признаваше, а ти Коен го наложи и му издаде книгата, въпреки че Учителят не даваше.

Елизар Коен каза, че един дъновист не може да бъде и комунист, затова Антоу трябва да се определи и всички други около него. Това поддържаха и брат Иван и Тодор Мих. Василеви, в резултат на което бр. Антоу даде пред всички ни следната:

Декларация

Аз, Никола Антоу, не се отказвам от Великото Бяло братство, не се отказвам от окултно-философското учение на Учителя П. Дънов и ще го

следвам във вековете. Също не се отказвам и от комунизма, защото тези две идеологии се допълват, нищо не им пречи да бъде дъновист-комунист, затова ще продължавам да работя и им помагам, респективно за прокарването на ОФ правителствената програма.

Към тази декларация дадена от бр. Антов се присъединиха следните братя и сестри: Никола Георгиев, Иван Илиев, Желю Ганев, Влад Пашов, Георги Йорданов, Пантелей Карапетров, Милка Георгиева и Кина Петкова.

Към декларацията на Елизар Коен се присъединиха следните лица, а именно: Стефан Николчев, Гинка Николчева, Генчо Делийски, Райна Генчова Делийска, Христо Миндов, Тодор Пецанков /гледача/, Колю Килифарски, Таню Георгиев Митов, Тилко Г. Тилев, Георги Райков, Колю Драгнев, Йордан Георгиев, М. Методиева, Тинка Василева, Иван и Тодор Михайлови Василеви, Руска Иванова Василева.

Групата се раздели на две както следва:

Първата водена от бр. Антов, която не се отказва от Братството и не се отказва от комунизма, като ще продължава да работи за него, респ. Отеч. Фронт, за прокарване на платформата му. Същата група бе в западната страна на клуба, обърната с очите на изток.

Втората, водена от Елизар Коен, се отказа от Братството, като заяви че ще образува отделна група, без на дъновистите. Бр. Антов възрази, че тази група ще бъде терористична и не е съгласен да има такава.

Анкетьорът – Серафим Георгиев – председател на VI-ти район на Р.П./к/ заяви, че са достатъчни обясненията, затова ще трябва да ви се съобщи становището на партията по отношение на вашата група, както следва:

Решение

Разтуря се групата на Р.П. /к/ в кв. Изгрев, като крайно недейна, неотговаряща на установените условия. Двете идеологии дъновизъм и комунизъм са несъвместими, като така от днес нататък групата престава да съществува и всички нейни членове се считат за изключени. Онези от вас, които искате да членувате в Комунистическата партия, трябва да подадете декларация, че се отказвате от дъновизма и минат в съседна група в кв. Ц. Йоанна. Тук на Изгрева няма да има група.

Бр. Антов заяви, че се подчинява на партийното решение, но ще обжалва решението в онази му част дето се казва, че дъновист не може да бъде комунист, когато тези две идеи се допълват.

Активната дейност на комитета на ОФ Изгрева – Дъновисти – Комунисти.

Записани и събрани по заема за свободата	2 500 000 лв.
За Помощната организация	150 000 лв.
За войската	120 000 лв.
За югославските деца	130 000 лв.
За югославската акция	25 000 лв.
За I-ва бълг. Армия, за подаръци и др.	50 000 лв.
За болниците и фронта	35 000 лв.

Независимо от това, женското дружество изпрати на фронта: чорапи, пуловери, ръкавици и др. разни подаръци, сладкиши и др. Също събра за югославската акция разни дрехи, почисти ги, изкърпи. Посрещнахме общо

Червената армия, настанихме ги на квартира с всичките му нужди като инвентар и др. Женското дружество посреща три пъти I-ва българска армия. Болниците няколко пъти с храни и музикални номера и пр. Това е актив на другарите дъновисти-комунисти заедно със сестрите от женското дружество.

Групата на Езизар Коен се обявява от нас за противоотечественофронтowska, защото нито взема участие в дейност, нито пък дадоха нещо за гората дейност, както за заема на свободата и пр.

Елизер Коен с жена му Мариана, обявяваме за пораженци в ОФ и Братството, лично него за предател на Братството – Юда, проявен може би за втори път в новото време по нов начин. Тръгналите с него заблудени, неразумни, които са всички яли от хляба братствен, това се казва храни куче да те лае.

Настоящият протокол се състави в пет екземпляра, от които един се праща на седемчленния Братски съвет, вторият на Просветния комитет, а третия на Женското дружество за сведения и взимане мерки спрямо тях.

За Бюрото

Председател:

/п/ Н. Антов

Секретар:

/п/ Н. Георгиев

/п/ Ив. Илиев

Членове:

/п/ Ж. Ганев

/п/ В. Пашов

/п/ Г. Йорданов

/п/ Милка Георгиева

/п/ Кина Петкова

БИА при НБКМ, ф. 868, оп. 1, а.е. 119, л. 1-5. Копие. Машинопис.

№ 4

Удостоверение от Околийския комитет на БРП /к/ в гр. Айтос за доброволни парични дарения на Бялото братство в града

13 март 1948 г.

Околийския комитет на БРП /к/ - Айтос, удостоверява, че обществото „Бяло братство” – Айтос е внесло доброволно сумата 12 000, дванадесет хиляди лв. ф[онд] „Партиен дом и печатница”. Същото общество е безпартийно и доброволно е внесло горепосочената сума.

Настоящото се дава за да им послужи където стане нужда.

Околийски комитет БРП /к/

Секретар:

П. Стефанов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 10. Оригинал. Машинопис.

№ 5

Удостоверение № 335 на Дирекция на печата при Министерството на външните работи за предоставяне на хартия на печатницата на Бялото братство „Житно зърно”²

25 март 1948 г.

Министерството на външните работи, служба „Печат и хартия”, с настоящето се разрешава на общество „Бяло братство” – Изгрев от гр. София да получи собствена листа хартия 1,500 кг. изрезки за издаването на песни на Учителя Петър Дънов.

Хартия от склад получена с фактура № 136 от в. „Отечествен фронт”.

Настоящото удостоверение губи валидност, ако хартията не бъде получена в 7 дневен срок от датата на издаването му.

ЦДА, ф. 1707 К, оп. 1, а.е. 53, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 6

Изложение от Братския съвет³ на Бялото братство до министъра на външните работи и изповеданията за живота и основните принципи на общността с молба и занаяпред да му бъдат осигурени свобода и условия за по-нататъшна дейност⁴

24 април 1948 г.

Другарю министре,

В нашата страна от много години съществува обществото „Ученици на Бялото братство”.

Братството е едно духовно общество. Основните му принципи са:

1. Любов към Бога, към Великото, Разумното начало, от което произтича.

2. Любовта към ближния.

Братството изхожда от едно духовно животоразбиране, което туря в основата на човешкия живот служене на Бога, изпълнение волята на Бога, а под това разбираме служене на Любовта.

Това общество е основано върху идеята за братство, идея, която обединява хората, независимо от това към кой народ, религия или съсловие принадлежат. Учителят на Бялото братство работи почти петдесет години за приложението на тази идея в живота. Това приложение изисква както физическо, така и духовно повдигане на човека. Човечеството от хиляди години се подготвя, и макар и бавно то се приближава към нейното реализиране. За тая идея работят учениците на Бялото братство. Братството работи за облагородяване на българина – да бъде той честен, безкористен, справедлив, разумен и добър.

Ние сме една духовна школа, чиято цел е пресъздаване, превъзпитаване на човека, за да стане той годен работник за една нова култура. В школата се изучава разумния живот – живот в съгласие със законите на живата природа. От това следва стремежът ни към природосъобразен живот. Ние не сме

секта, нито църква, понеже от една страна нямаме никакви обреди и церемонии, а от друга страна нашите последователи са свободни да принадлежат към коя да е църква в страната.

Братството е било всякога в центъра и носител на напредничавите идеи. То всякога е давало пълната си подкрепа и съдействие на напредничавите движения, които в миналото бяха преследвани. И самото то е било преследвано и утеснявано.

Движенето на Бялото братство в България е с а м о б и т н о, възникнало и развило се сред самия народ. То работи така, както е работило и духовното социално движение на богомилите за превъзпитание на човечеството и подготовката на неговото съзнание за един нов живот, основан на братство, правда и свобода.

Братството има малко селище край София наречено „Изгрев”, дето разполага с един салон – молитвен дом, в който се изнасят сказки с идеен и научен характер. Разполага с малко обща земя – зеленчукови и овощни градини, които се обработват общо, като придобитото от тях служи за поддържане на братския стол, който съществува от двадесет години досега. Разполага с една поляна – игрище, дето се правят сутрин гимнастически музикални упражнения. Пободни общежитие Братството има и на други места в страната. Те представят малки опити да се приложи идеята да братство, дето всички работят от любов и по свобода за създаването на един разумен живот. Те представляват една школа за развиване на онези качества и добродетели, необходими при общия живот.

Ние се надяваме, че отечественофронтовското правителство ще зачете нашето място и работа сред този народ и ще ни даде свобода и условия да работим и занаят, както сме работили досега. Резултатите от тази работа са ценен принос за новия живот, към който нашата страна днес преминава.

С почит:
За Братския съвет:

Б. Боев
Бор. Николов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 1-2. Оригинал. Машинопис.

№ 7

Изложение от Братския съвет на Бялото братство до министъра на външните работи и изповеданията относно историята, учението, дейността и целите на обществото, подкрепата му за отечественофронтовското правителство с молба то да бъде зачетено при изработването на новия Закон за изповеданията

6 май 1948 г.

Другарю Министре,

Братският съвет на духовното общество „Бяло братство”, като взе предвид изготвянето на така наречения закон за верите, намери за нужно направи едно изложение до Почитаемото Министерство на външните работи и изповеданията.

Обществото „Бяло братство” е с а м о б и т н о духовно движение, което се е родило и развило в България вследствие на неуморната и предана работа в продължение на цели петдесет години на нашия Учител Петър Дънов.

Той е роден в гр. Варна, син на известния в него край и заслужил за българското възраждане протойерей Константин Дъновски⁵. Още от малко дете той е проявил извънредни духовни дарби и след като е учил богословие и медицина е турил основата на духовното общество „Бяло братство” през 1898 год.

В приложената тук книга „Учителят”⁶ са изложени в хронологичен ред всички по-важни моменти от братския живот. Ние вярваме, че Вие ще се занимаете с изложения материал в приложените към настоящето книги на нашето общество.

Учителят положи основите на обществото върху принципите на любовта и свободата, и неговите ученици във всички свои действия се ръководят от тях. И поради това не се е чувствала нужда от външни устава, правилници и предписания.

Бялото братство няма писан устав, защото принципите на учението са изложени в беседите и лекциите на Учителя. Тези принципи са изложени в тук приложената книга „Учителят говори” и в книгата „Учителят”.

Нуждата от едно селище стана наложителна. Такова се създаде постепенно в покрайнините на София, в землището на село Слатина. То е приютило известна част от нашите съидейници братя и сестри и се нарича "Изгрев".

Братството разполага с молитвен дом за беседи, сказки и концерти и с една полянка за ритмични игри, наречени у нас паневритмия.

В същия квартал Братството притежава свои собствени зеленчукови и овощни градини, където по свободен почин всеки може да работи за обща полза. Трудът е прокламиран в обществото ни като главен принцип за последователите.

Братството работи за обединение на човечеството в идеята за Бога, за Великото Разумно Начало, което се изразява чрез трите велики принципа любов, мъдрост и истина.

Оттам следва, че основните принципи на Братството са:

1. Любов към Бога. От нея следва любов към всичко живо.
2. Мъдростта, която изучава великите закони на разумната природа, както и методите за тяхното приложение в живота, за да се постави той на разумни основи.
3. Истината чертае пътя на човечеството и го освобождава от всички суеверия и предразсъдъци.

Цялото човечество, казва Учителят, представя един организъм, и всички народи са удова на този организъм. От това следва, че отделният човек не трябва да живее за себе си, а за цялото, за всички.

Учителят в своите беседи и лекции изхожда от Христовите принципи, които поставя в основата на новия живот.

Важна страна в живота на Братството е природосъобразния живот. Ние живеем в близко общение с природата, за да черпим от нейните живи сили чрез: екскурзии, дихателни упражнения, използване слънчевата

енергии и пр. Вегетарианството и въздържанието се прилагат от всички наши последователи, макар и да не са задължителни. Особени грижи се полагат за здраве. Целта е да се получи едно жизнеспособно и работоспособно поколение, годно за съзнателна и разумна работа.

Външният живот на Братството върви по същите линии, по които се развиваше във времето, когато Учителят беше между нас: събрания четири пъти на седмицата, в които се четат беседите на Учителя; сказки в които се изясняват идеите на Учителя; сутринни гимнастики; общи обеда; обща работа; екскурзии и летуване в планините; събори - братски среци.

Дейността на Братството се ръководи от Братски съвет, избран от събора на делегатите на всички кръжоци на Братството в цялата страна. Съборът на делегатите, освен че определя членовете на Братския съвет, но и контролира тяхната дейност и може да ги сменява, ако е нужно. Към Братския съвет има просветен съвет, който се грижи за уреждане на сказките и за изданията на Братството.

Членски внос няма, но има волни дарения, които се употребяват за разходите на Братството: печатане на беседите, поддържане на градините, сградите и пр. Всички служби на братския и просветния съвет са безплатни. Дейността на Братството е чисто идейна, духовна.

Братството работи да превъзпита българина и изобщо човека за новия живот – да бъде честен, умен, справедлив и добър. Така Братството допринася за реализирането на новата култура в основата на която седи любовта.

Учителят първи в България изнесе идеята за мисията на славянството. Още в 1898 год. той говори за обединение на славянството, което да послужи като ядка за обединение на цялото човечество.⁷

Братството е прогресивна творческа сила сред този народ. Като такава то е било преследвано от реакционните режими в миналото. Събори са били забранявани, някои – прекъсвани и разтуряни от войската, уволнявани са били наши последователи като учители.⁸

Духовното общество „Бяло братство” не е нито секта, нито църква, понеже от една страна то няма никакви обреди и церемонии, а от друга – всеки последовател на Братството е свободен да принадлежи към коя и да е църква в страната.

От 9 септември досега духовното общество „Бяло братство” се е ползвало със свобода на събранията и издаване на своите печатни произведения. От своя страна то се е отзовавало на всички почини на отечественофронтовското правителство и подкрепяло неговите акции.

Надяваме се, че с новия закон за верите отечественофронтовското правителство ще зачете нашето място сред този народ, ще оцени работата ни и ще ни остави свободни и занаяпред да продължаваме нашата работа.

С почит:
Братският съвет на обществото „Бяло братство”:
*Т. Стоименов*⁹
Ж. Панайотов
Н. Анто
*П. П. Теодорова*¹⁰

С. Симеонов
Бор. Николов¹¹
Б. Боев¹²

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 15-17. Оригинал. Машинопис.

№ 8

Покана от Братския съвет до директора на изповеданията Димитър Илиев да посети кв. „Изгрев”¹³

15 май 1948 г.

Уважаеми другарю Илиев,

Братският съвет на обществото „Бяло братство” има чест да покани Вас и госпожата Ви утре – неделя – на 16 того, на гости в нашето братско общежитие „Изгрев”.

Хубаво е да видите по-важните моменти из живота на братството и затова се поканвате, ако Ви е възможно, на сутрешните музикални гимнастики, които почват в 6 и половина часа сутринта, след което може да присъствате и на братската беседа.

Ще се радваме, ако приемете поканата ни и прекарате утре в нашата среда.

С почит
за Братския съвет:

С. Симеонов
Б. Боев
П. Теодорова

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 4. Оригинал. Машинопис.

№ 9

Удостоверение от Околийския комитет на ОФ в гр. Айтос за случаите на сътрудничеството на властта от страна на Бялото братство в града

25 май 1948 г.

Околийският комитет на Отечествения фронт в гр. Айтос, дава настоящето на обществото „Бяло братство” в гр. Айтос, в уверение на това, че то е сътрудничило в дейността на О.Ф. комитета при следните случаи:

1. През 1945 год. при провеждане на Заема на свободата, неговите членове внесоха сумата 400 000 лв. И проявиха агитация между народа.

2. Подпомогнаха за изхранването на югославските деца.

3. Събираха помощи за изпращане на гладуващото население в Румъния.

4. Дадоха подкрепа в изборите.

5. Масово членуване в Единната нар. общ. политич[еска] организация.

6. Масово членуване и активна дейност в помощната организация¹⁴.
7. Подпомагане на бедни и болни граждани без разлика на народност.
Настоящото им се дава, за да им послужи там гдето стане нужда.

№ 418

Председател:

Я. Димитров

Секретар:

Ив. Вълканов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 11. Оригинал. Машинопис.

№ 10

Изложение на Братския съвет на Бялото братство до министъра на външните работи и изповеданията в допълнение на изложението от 8 май с.г. относно състоянието на обществото преди и след 9 септември 1944 г. и взаимоотношенията му с отечественофронтовската власт

27 май 1948 г.

Другарю Министре,

В допълнение към изложението, което Ви поднесохме на 8 май¹⁵, в настоящето излагаме, какво е направило отечественофронтовската власт за обществото „Бяло братство”.

I. Положението на обществото "Бяло братство" преди 9 септември.

Обществото "Бяло братство", преди 9 септември често е било гонено, изобщо спъвано и ограничавано в своята дейност от властта. Това е лесно обяснимо, като се знае, че Бялото братство е общество с прогресивни идеи, които не са приятни на реакционните режими. Например - Бялото братство от 50 години говори за обединението на славянството, говори против частната собственост, говори за колективен живот и пр.; даже много пъти са правени опити за комунар лен живот, за да се изучат условията, при които той е възможен. Тези идеи са в прямо противоречие с идеите на старите режими и по тази причина обществото „Бяло братство” е било преследвано от същите.

Така, съборът на Бялото братство във Велико Търново в 1915 година беше разтурен и всички присъстващи бяха разгонени, от полиция и войска.

В 1917 година Учителят П. К. Дънов беше интерниран във Варна, гдето стоя десет месеци под полицейски надзор.¹⁶

В 1924 година властта забрани събора, който ставаше до това време редовно всяко лято.

В 1928 година фашистката власт осуети събора на Бялото братство в София и гостите идващи за събора, бяха посрещани на гара София и връщани обратно по домовете им. Тогава кордон войска заобиколи Изгрева и не позволи влизането на гостите в него.

За да тормозят Братството, заведоха съдебно дело против Учителя и го викаха 11 дни на разпит в Дирекцията на полицията. Бяха разпитани стотици свидетели - следственото дело съдържаше около две хиляди

страници. В последствие съдебната власт прекрати делото по липса на престъпления.¹⁷

Мнозина учители и други чиновници, последователи на Бялото братство, бяха уволнени за своите убеждения. В провинцията в някои градове и села, властта забрани събранията на Бялото братство и изобщо спря всяка негова дейност.

Някои наши последователи, при своите обиколки из провинцията, в някои места биваха арестувани от властта, разкарвани и техните духовни събрания осуетявани.

II. Положението на обществото "Бяло братство" след 9 септември.

След 9 септември всички ограничения на миналите режими се премахнаха. Всички верски общности се ползват с еднакви права и са свободни. Премахна се разликата, която се правеше по-рано от властта, между господстващата църква и другите вероизповедания. След 9 септември властта проявява пълна толерантност към обществото "Бяло братство". То свободно развива своята словесна и печатна дейност в страната, неспъвано от никого. Новата конституция на отечествено-фронтонската власт даде пълно равенство на вероизповеданията пред законите на страната и гарантира вероизповедната свобода.

След 9 септември не е имало уволнения на учители и други чиновници, наши последователи, заради техните убеждения.

Отечественофронтонската власт ни дава пълна подкрепа да печатаме беседите на Учителя и книги върху учението на Бялото братство. При днешната хартиена криза в света, властта с готовност отпуска хартия за печатане на нашите издания.

След 9 септември обществото "Бяло братство", не само не е било ограничавано в своя живот, но даже нещо повече: много наши начинания са подкрепени от властта. Напр. - на Изгрева имаме от години братски стол, в който се хранят предимно работници, чиновници и други. Този стол беше подкрепен от отечественофронтонската власт, която редовно отпуска продукти за него.

Братската детска колония в село Мъглиш - Казанлъшко, която приютява през лятото деца на наши последователи, получи насърчение от отечественофронтонската власт, която с готовност се притече на помощ с отпушане на продукти и други материали нужни за колонията.

В миналото изложение до Вас ние споменахме, че "Бялото братство" се е отзовавало на почините на отечественофронтонската власт. По този въпрос прилагаме два документа, във връзка с дейността на клона на обществото "Бяло братство" в Айтос и околията, изразяващи нашето съдействие на отечественофронтонската власт:

1/ Удостоверение № 418 от 25 май 1948 г., издадено от Околийския комитет на Отечествения фронт в гр. Айтос. От този документ се вижда, как Обществото "Бяло братство" в Айтос е сътрудничило на почините на Отечествения фронт, на помощната организация и на др. организации в страната.

2/ Удостоверение № 75 от 13 март 1948 г. издадено от Околийския комитет на Работническата партия /комунисти/ в Айтос. От този документ се

вижда, че обществото „Бяло Братство” се е отзовавало на нуждите от постройка на дом-печатница на комунистическата партия.

За Заема на свободата¹⁸ Братството навсякъде се отзова с най-голяма готовност и само в София нашите последователи записаха над 3.000.000 лева. Също и на другите почини на Отечествения фронт са се отзовавали с готовност.

От нашия квартал са избрани и едни от най-достоините народни представители за Великото народно събрание: Вълко Червенков и Людмил Стоянов.

Обществото „Бяло братство” е самобитно движение, възникнало и развило се у нас. То не се е ползувало и не се ползува от никакви помощи или подкрепа отвън. То се развива на самоиздръжка.

Обществото „Бяло братство” не може освен да благодари за това, което отечественофронтовската власт след 9 септември проявява към него и е уверено, че и за напред то ще се ползува с същата свобода на дейност и че това ще се има предвид при изработване на новия Закон за верите.

С почит:

Братският съвет на обществото „Бяло братство”

/Тодор Стоименов/ /Боян Боев/

/Борис Николов/ /Симеон Симеонов/

/Паша Теодорова/ /Никола Антоv/

/Жечо Панайотов/

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 6-9. Оригинал. Машинопис.

№ 11

Писмо от председателя на Братския съвет Тодор Стоименов до директора на изповеданията Д. Илиев относно гонението на братството преди 9 септември 1944 г., неговите прогресивни идеи и подкрепа за правителството

1 юни 1948 г.

Уважаеми другарю Илиев,

Светът, в който живеем е изпълнен със задушливата атмосфера на егоизма, тщеславието и завистта, затова извънредна и тежка е задачата на безкористните учители, които са се нагърбили да освобождават човечеството от тия миазми.

От тъмните елементи тях ги очаква ненавист, гонение, арести и бой, но индивидите с пробудено съзнание, които живеят за цялото и цялото живее в тях, ще изнесат победата и за тяхното творчество ще говори един ден историята.

Историята говори за славното дело на Богомилското движение в Европа, а в България, отечеството на това движение, до онзи ден се хулеше от разни псевдодуховници и полуинтелигентни.

Учителят на Бялото братство бе гонен, интерниран и бит от миналите режими, а това не ставаше без благословието на официалните, високостоящи военни, политически и духовни величини. Нас ни третираха като бели комунисти, рушители на строя и по-опасни от червените комунисти, но ние сме ги таксували като хора със слаба обществена култура.

Истинските идеи са безкористни, с най-широк обхват. Те са безсмъртни защото носят силата на духа – те ще преживеят вековете. Защото в тях се отразява светлата прогресивна мисъл, храната за човека, без която мисъл той ще представлява един изроден тип.

Човек по естество е прогресивен елемент. Той, по закона на разумността или по закона на необходимостта, ще намери истината и истината ще го направи свободен. Ние имаме духовен афинитет с всички прогресивни идеи, затова нашият Изгрев и нашите съмишленици в цялата страна са били място за отмора на всички гонени с такива идеи.

Уважаеми другарю Илиев, Вие не случайно сте поставени на този важен пост и аз вярвам, ще проникнете дълбоко в каузата на идеите описани в нашето изложение и в нашата книжнина и ще проявите Вашето благородство, като направите зависещото от Вас в подкрепа на тях.

В подкрепа на нашият афинитет с днешните прогресивни идеи, прилагам един лист под заглавие „Мил спомен за една светла и красива душа”¹⁹, отнасящ се за Тодор Димитров, брат на другаря Георги Димитров, когото с риск на живота си съм укривал като идеен съмишленик.

И нека се знае, че от нашия Изгрев сме изпратили в парламента на нашата република двама от най-достоините народни представители: другарите Вълко Червенков и Людмил Стоянов.

Оставам с отлично към Вас почитание:

Т. Стоименов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 13. Оригинал. Машинопис.

№ 12

Възпоменателен лист посветен на 21-та годишнина от смъртта на Тодор Димитров²⁰ изготвен от председателя на Братския съвет на Бялото братство Тодор Стоименов

1 юни 1948 г.

Мил спомен за една светла и красива душа

Саможертва за своя идеал

По случай 21 години от мъченическата му смърт в Обществената
безопасност

През пролетта на 1925 година една вечер дойде в квартирата ми, недалеч от Обществената безопасност, познатата ми, благородна г-жа Параскева Димитрова с сина си Тодор Димитров, брат на първия

отечествофронтовец, основателя на Отечественния фронт Георги Димитров. Той имаше лице изтъкано от нежност, любов и волев характер.

Майката, твърде развълнувана, ми каза: Г-н Стоименов, в тоя момент полицията гони детето ми, и от вас зависи неговият живот. В това време властта създаваше страшни закони, че който укрива нелегален, една участ го очаква – побой и смърт. Аз не можех да откажа услугата си на тия две мили същества, макар че с Тодора, външно, повидимому, имахме своето различие по идеи, но вътрешно се разбирахме.

Добрят ми и мил Тодор прекара в квартирата ми известно време нелегално – спяхме в една стая. Колко приятни вечери прекарахме в идейни разговори и размишления! Говорихме върху методите, как да работим за повдигане на нашия народ. Така си разпределяхме ролите. Той ще работи в своята партия за политическото и стопанско повдигане на народ, а аз за нравственото и духовно повдигане, като знаем, че всеки човек е повикан да работи и върху себе си. Цялото е силно, когато частите му водят съзнателен живот. Иначе само ще наливаш от пусто в празно.

По сърце и душа ние се сляхме с Тодора. Той беше тих и спокоен и се предаде до смърт на своята идея. Като се движех във, в обществото, аз виждах, каква опасност го грозеше и от сърце го увещавах да замине за Москва при брата си Георги Димитров, още повече, че имаше канал, по който можеше да отиде там. По това време озлоблението против брата му беше силно по повод революцията във Фердинанд. Казах му, че особено сега той може да пострада заради брата си. Той отговори: И началниците при „Криминалния отдел на Общ[ествена] Безопасност” ми казват, че ако втори път попадна в ръцете им, жив няма да изляза оттам. И след тия му думи аз употребих свръхчовешко усилие да го убедя да замине за Москва. Като видя силното ми желание да спася живота му, той беше принуден да се изповяда, че има задача. При тая негова голяма искреност и преданост към идеята, пред мен се очерта лика на политически светец, съзнателно поел кръста към Голгота – кръст за общо добро, за доброто на своя народ.

Не много дни от тоя ни разговор полицията го хвана на ул. „Кирил и Методи”, от чиито ръце той не излезе жив. При тежките си смъртни мъки той не ме изказа като укривател – предпочете сам да понесе мъките и страданията.

Вечна слава на тия доблестни идеалисти! Те носят факела на своите идеи и след смъртта си.

Нека всички безкористни идеалисти, от каквото течение и да са, да вземат пример от тяхната преданост и безстрашие, което те запечатват с собствената си кръв.

Човекът е човек само тогава, когато живее за цялото, и цялото живее в него. Иначе той е сянка на истинския човек.

Обични Тодоре, твоят мил лик и твоята съзнателна саможертва са дълбоко врязани в моето съзнание, и аз няма да те забравя.

От приятеля ти
Тодор Стоименов
Кв. Изгрев - София

№ 13

Изложение на Братския съвет на Бялото братство до министъра на външните работи и изповеданията за спиране процедурите по отчуждаване на имоти на общността с молба за издаване на удостоверение за статут на верска общност²¹

3 юни 1948 г.

Другарю Министре,

Както Ви е известно, в нашата страна от 50 години съществува обществото „Бяло братство”. Това общество е основано на идеята за братство между хората. Учителят на Бялото братство работи 50 години за приложението на тази идея в живота.

Обществото „Бяло братство” често е било преследвано в миналите режими поради своите прогресивни идеи:

Учителят още в 1898 година говори за обединение на славянството. Обществото „Бяло братство” подготвя човека за колективния живот и много пъти са правени опити за образуване на комунни, за да се проучат условията при които може да вирее една комуна.

Учителят казва, че новият строй трябва да бъде приложение на великия закон за цялото, който гласи:

„Всяка клетка живее и дава всичко за цялото и получава от цялото толкова, колкото ѝ е необходимо.”

Бялото братство работи за превъзпитанието на Българина за да се подготви той за приложение на тези прогресивни идеи.

Движението на Бялото братство в България е самобитно, възникнало и развило се сред самия народ.

Братството има селище край София, наречено „Изгрев”, гдето разполага с един молитвен дом, в който се изнасят сказки с идеен и научен характер, разполага с обща земя – зеленчукови и овощни градини – които се обработват общо, като придобитото от тях служи за поддържане на братският стол, който съществува от 20 години насам. Разполага с една поляна – игрище, гдето сутрин се правят гимнастически музикални упражнения, здравни и хигиенични, достъпни за всички.

Изгревът представлява едно общежитие, един опит да се приложи колективния живот. Такива общежития Братството има и в провинцията. Те представляват една школа за развиване на колективното съзнание на човека.

Братството всякога е давало своята подкрепа и съдействие на напредничави движения, които в миналите режими бяха преследвани. В изложението ни от 27 май т.г. посочихме, че Бялото братство се е отзовавало на почините на Отечествения фронт.

Научаваме се, че в градоустройствения съвет на Софийската народна община е вписана точка за разглеждане въпроса за отчуждаване за целите на общината молитвения дом на Бялото братство в местността Изгрева-София и на прилежащата на Братството полянка-парк за молитва и гимнастика. Това място е придобито и обзаведено с усилията на всички последователи на

Братството от цялата страна и служи за общи цели. Евентуалното отчуждаване земите на Братството ще се отрази върху общия живот на Братството, защото това ще бъде спънка за неговата работа и ще предизвика огорчение у неговите последователи, съмишленици и приятели, които са добри и съзнателни граждани на тая страна. При това, туй отчуждаване не ще бъде в съгласие с чл. 78 на Конституцията на Народната Република България, който дава свобода на вероизповеданията.

Обществото „Бяло братство” благодари на Отечественофронтовската власт, че след 9 септември то се ползва със свобода в словесната си и печатна дейност. Обществото „Бяло братство” е уверено, че ще му се гарантира същата свобода и за напред и че ще се направи потребното за да се избегне отчуждаването на молитвения дом, на полянката-игрище и на други земи на Братството.

Молим Ви да ни се издаде удостоверение, че ние сме една верска общност и че въз основа на чл. 78 от Конституцията²² ни се гарантира свободна дейност, за да си послужим с това удостоверение гдето трябва.

В очакване да получим това удостоверение, молим да приеме нашите почитания:

Братски съвет на обществото „Бяло братство”

/Тодор Стоименов/ /Боян Боев/

/Борис Николов/ /Симеон Симеонов/

/Паша Теодорова/ /Никола Антоv/

/Жечо Панайотов/

АМВнР, оп. 4, папка 11, преписка 177, л. 11-13. Оригинал. Машинопис.

№ 14

Удостоверение на Дирекцията на изповеданията за признаване на Бялото братство за верска общност

11 юни 1948 г.

На основание чл. 78 от Конституцията и писмо от 3 юни 1948 г. на Братския съвет на обществото „Бяло братство” (вх. № 27526-40-V от 5 юни 1948 г.) Министерството на външните работи удостоверява, че общество „Бяло братство” е признато за верска общност и се ползва с правата на свободна дейност по смисъла на тоя член на Конституцията.

Настоящото удостоверение се дава на Братския съвет на обществото, за да му послужи където потрябва.

Пълномощен министър: /п/ Димитър Илиев

АМВнР, оп. 6, папка 7, пореден 205, л. 4. Препис. Машинопис.

№ 15

**Благодарствено писмо от Братски съвет на Бялото братство до
директора на изповеданията Димитър Илиев по повод признаването им
за верска общност**

24 юни 1948 г.

Уважаеми Другарю Министре,

Братският съвет на духовното общество "Бяло братство", счита за приятен дълг да Ви изкаже своите сърдечни благодарности, че след щателно проучване на това самородно движение, съществуващо в страната от половин век, дадохте Вашето ценно съдействие за официалното ни признаване пред законите в Републиката, за верска общност.

Бъдете уверен, Уважаеми Другарю Министре, че Братският съвет на обществото "Бяло братство" и цялото братство в страната, ще запазим топли чувства за Вас и за всички благородни и високо просветени стоящи по върховете на управлението, които са проникнати от голямата полза за народа от толерантността /в кръга на разумността/, към духовните общества.

Свободата на съвестта високо се цени само от гонените, които стоически са носили страданията, устоявайки срещу различните похвати на миналите режими.

Да се преследва свободата на съвестта, е равносилно да пресушаваме корените на дървото, от което се храним. Съвестта, това е плодното дърво, което дава изобилно красиви, приятни, хранителни плодове, укрепващи всестранно живота на човека.

Оставаме с отлично към Вас почитание:

Братски съвет на обществото „Бяло
братство”

/Тодор Стоименов/ /Боян Боев/

/Борис Николов/ /Никола Антоv/

/Симеон Симеонов/ /Паша Теодорова/

/Жечо Панайотов/

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 116, л. 14. Оригинал. Машинопис.

№ 16

**Из протокол № 132 на заседание на ПБ на ЦК на БКП с решение за
взимане на специални мерки срещу сектите**

21 юли 1948 г.

[...]

10. Да се подведе под отговорност Калистрат²³ и се вземат специални мерки срещу дъновистите, баптистите и другите религиозни секти, които вършат вражеска пропаганда и шпионаж. /отговорен Христовов/

[...]

Девет подписа на членовете на ПБ

№ 17

Изложение от Братския съвет до министъра на външните работи с молба за съдействие братството да получи издателски права

2 октомври 1948 г.

Другарю Министре,

В нашата страна от много години съществува обществото Бяло братство. Братството всякога е било център на прогресивни идеи: то е за комуналния живот, то е против частната собственост, но е за славянството и за дружба със Съветския съюз. Поради своите прогресивни идеи братството е било преследвано в миналите режими.

Братският съвет подаде заявление до Комитета за наука, изкуство и култура, с което моли да му се дадат издателски права. То желае да му се дадат тези права, за да може да издава беседите на Учителя Петър К. Дънов, които са предназначени само за последователите на Братството, а не и за външни кръгове.

Издаваме към Вас нашата благодарност за издаденото от Вас удостоверение, с което ни признавате за верска общност с право на свободна дейност, съгласно чл. 78 на конституцията.

Уверени сме, че Вие ще удовлетворите нашата молба.

С почит

Братският съвет на обществото Бяло братство:

Т. Стоименов

Н. Ант.

Б. Боев

П. П. Теодорова

№ 18

Изложение от Братския съвет на Бялото братство до Дирекцията на изповеданията относно отчуждените имоти на обществото и молба те да бъдат признати не като частни, а принадлежащи на обществена организация

24 януари 1949 г.

Другарю Министре,

От петдесет години съществува в България обществото Бяло братство. То е самобитно. Това общество е родено и възраснало в България. Понякога напредничавите, прогресивни идеи, които са отричали всички форми на старата култура и са били борци за един нов строй на братство и социална справедливост, са създавали религиозни движения. Такива са

например Хуситското движение в Чехия и Богомилското в България. Движението на обществото Бяло братство е като продължение на богомилското движение. Обществото на Бялото братство е за колективния комунален живот. То е против частната собственост. То е за обединение на славянството и за дружба със Съветския съюз. Учителят П. К. Дънов, основателят на обществото Бяло братство, е един от първите, който заговори още преди петдесет години за мисията на славянството като обединител на човечеството и като разпространител на новите идеи в света. От петдесет години насам учителят П. К. Дънов е говорил за образуването на комуни, т.е. на колективни стопанства. В квартала Изгрев, край София, Братството има такова колективно стопанство, в което работят последователите и продуктите се употребяват за общия стол на братството. С лептата на всички последователи на обществото в София и провинцията се купиха братските земи на Изгрева и се построи салона, в който се четат беседите на учителя. Това е молитвения дом на братството.

Във фашисткия режим т.е. преди 9 септември 1944 година обществото Бяло братство не беше признато и беше преследвано като носител на прогресивните идеи и затова купените имоти не можаха да бъдат записани на името на обществото и бяхме принудени да ги запишем на името на частни лица, на чиито име бяха и крепостните актове. Но за всички, които знаят живота на обществото е ясно и очевидно, че тези имоти и салонът не са частни притежания, а са собственост на обществото Бяло братство. То е закупило тези имоти със собствени средства от самото начало до сега се е ползвало от тях и е плащало от началото до сега всички данъци.

Миналата година към края на пролетта номиналните притежатели на тия имоти подадоха декларации, в които заявиха, че тези имоти не са техни, а на обществото Бяло братство. Комисията за отчуждаване на едрата градска недвижима собственост не призна тези имоти за собственост на обществото, а ги призна за имоти на частни лица и по тая причина ги отчуждава. Ако това отчуждаване се осъществи, обществото ще бъде в невъзможност да функционира, защото ще се отнеме молитвения дом, столовата, полянката, дето всяка сутрин изпълняваме ритмичните музикални упражнения наречени паневритмия, ще се отнемат и зеленчуковите и плодни градини, от които се поддържа братския стол. Обществото Бяло братство подкрепя дейно начинанията на днешната власт. С отчуждаването ще се попречи на тая дейна подкрепа, а обществото Бяло братство желае с всички сили да работи за успехът на днешните прогресивни начинания. В такъв случай би се отчуждило и мястото, гдето са поставени тленните останки на учителя П. К. Дънов. А разрешение за погребение на учителя П. К. Дънов в квартала Изгрев се даде от Министерския съвет на 29.XII.1944 г. Един от номиналните притежатели на братския имот на Изгрева е Върбан Христов от Ботевград. Той е подал декларация в горния дух на тамошната комисия и тя е решила въпроса в положителен смисъл, т.е. признала е съответния имот за принадлежащ на обществото и не го отчуждава.

Вие, другаря Илиев, посетихте Изгрев, обиколихте голяма част от квартала и на самото място се уверихте, че големият салон, полянката, зеленчуковите градини и пр. са на Братството. Вие отблизо знаете животът, дейността и характера на обществото Бяло братство. И ние от името на

всички последователи на обществото Бяло братство в страната Ви молим да се застъпите дето трябва за следното. Да се признаят братските имоти не като частни имоти, а като действително принадлежащи на обществото Бяло братство и да не се отчуждават, а именно: молитвения салон, братския стол, полянката, зеленчуковите и овощни градини на братството в квартала Изгрев. С това ще се постъпи по закона на справедливостта, ще се спечели доволството, признателността и благодарността на всички последователи на обществото Бяло братство. Това общество след 9 септември е било третирано с голяма благосклонност от днешната власт за разлика от третирането на миналите реакционни режими и затова то е уверено, че и сега в настоящия критичен момент днешната власт пак ще се притече на помощ и ще признае тези имоти за братски. Защото щом се признаят те веднъж като принадлежност на обществената организация, не се отчуждават.

Дела по отчуждение на Е.Г.Н.С. на 17.XI.1948 г.

Дело № 45 V район	Д-р Иван Жеков Стойков жив. в кв. Изгрев № 32 Освоб. по § 13 къщата и двата парцела
Дело № 311 V район	Отчуждава 1/3 от празното място в кв. Изгрев Боян Димитров Боев, жив. в кв. Изгрев № 28 Освобождава по § 13 къщата и дворно място 2 парцела Отчуждава останалите имоти по пункт 1 и 2 на декл.
Дело № 313 V район	Жеко Панайотов Жеков жив. в кв. Изгрев № 79 Освобождава по § 13 къщата с дворно място 2 парц. Отчуждава нивата в местността Кърот 1184 кв. м.
Дело № 314	Обща декларация на общ. Бяло братство подадена от Братския съвет за всички имоти. Неправилно деклариран.
Дело № 315	Тереза Георгиева Керемедчиева в кв. Изгрев № 66 Освобождава по § 13 имота в кв. Изгрев № 66 парц. 1 ½ празно място на м. Къро п. 3
Дело № 316	Отчуждава 1/3 от имота по п. 2 от декларацията Параскева Петрова Тодорова в кв. Изгрев № 8 Освобождава по § 13 ½ от къщата в София на ул. Карл Шведски № 52 п. 4 и ½ от имота в Драгалевци Останалия имот отчуждава
Дело № 317	Мария Михайлова Тодорова жив. в кв. Изгрев № 4 Освобождава по § 13 имота в земл. на с. Драгалевци ½ идеална част от имота в кв. Изгрев и по § 14 от къщата в Жаброво

Дело № 2711 IV район   Начо Петров Купенков жив. ул. Дъбова, гледано на 6.IX.1948 г.
Освобождава се по § 13 къщата му на ул. Дъбова
Отчуждава се 4/10 от празното място на Изгрева.

С почит:

Братския съвет на обществото Бяло братство

/п/ не се чете

/п/ Б. Боев

/п/ не се чете

Верно, [*подписа не се чете*]

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 1-2 с гръб. Препис. Машинопис.

№ 19

Изложение от Братския съвет на Бялото братство до Дирекцията на изповеданията с молба да се застъпи за спиране отчуждаването на имотите на обществото

7 февруари 1949 г.

Уважаеми другарю Министре,

Комисията за отчуждаване на едрата градска покрита недвижима собственост е отчуждила братските имоти в квартала Изгрев – молитвения дом, полянката да гимнастически упражнения, зеленчуковите и овощни градини, с които се продоволства братския стол и пр. – понеже ги счита не за принадлежащи на обществото, а за частни имоти. А във фашисткия режим понеже бяхме преследвани и не бяхме признати, ние бяхме принудени да вадим нотариални актове за нашите имоти на името на частни лица. Сумите за купуване на тези имоти са събирани лепта по лепта от всички последователи на братството в страната.

Вие сте в течение на живота на братството, Вие посетихте Изгрева и проучихте на място положението и истината. Молим за Вашето застъпничество пред Министерството на правосъдието и навсякъде другаде дето трябва, да се признаят нашите имоти като обществени, т.е. принадлежащи на обществото Бяло братство и да не се отчуждават.

Уверени сме, че Вие ще удовлетворите нашата молба.

С почит:

Братският съвет на обществото „Бяло братство”

П. П. Теодорова

Н. Анто

Б. Боев

С. Симеонов

Бор. Николов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 5. Оригинал. Машинопис.

№ 20

Изложение от Братския съвет на Бялото братство до Дирекцията на изповеданията в отговор на нейно питане за всемирния характер на обществото и с кого в тази връзка поддържа контакти на религиозна основа

18 февруари 1949 г.

Уважаеми Другарю Министре,

В отговор на писмото Ви № 15, 131-47-ХІІ от 14.ІІ.949 г. имаме чест да Ви дадем следното осветление по зададения въпрос.

Обществото „Бяло Братство” в България преди години носеше името Всемирно Бяло Братство, като с това се изтъкваше не само светския, но и духовния, всемирния характер на новото за България учение. Според нашия Учител основните идеи на християнството са всемирни, космични. Прокламираните принципи в учението на Учителя, съставляващи лайтмотива на Неговите беседи – Любов, Мъдрост и Истина, добродетелите, както са изброени в християнството – са идеи, са принципи, които обхващат Всемира, а не само нашата малка земя. За нас Христос е именно ВСЕМИРЕН УЧИТЕЛ и Неговото учение в чистия смисъл и вид е учение, което обхваща всичките светове, където има не само човеци, а разумни души, разумни същества, независимо от тяхната форма и техния ранг.

Според Христовото учение Христос и Напредналите Същества в духовния свят ръководят целия Всемир, цялата вселена. Те именно образуват Всемирното Бяло Братство, а ние се наричаме ученици на Всемирното Бяло братство. С това искаме да кажем, че сме ученици на Христа и на Светлите Същества.

Ние се наричаме и Общество Бяло Братство. Това се вижда и от обстоятелството, че във всички заявления и изложения, които сме Ви пращали до сега, винаги сме се подписвали: Общество Бяло Братство.

Колкото се отнася до отношенията ни със света, т.е. с държавите и народите на земята, те са сведени до възможния минимум.

На двадесетина души наши съидейници, от които повече във Франция, се изпращат беседи в оригинал или превод. С тази единствена дейност се изчерпва интересът, който имаме към чужбина.

При това, ако някъде има възможност да се издадат преводи на беседи или книги, засягащи учението, то би ни зарадвало, то ще бъде един принос. Единственото условие, което би поставил в случая Братският съвет ще бъде: преводът да е запазил точния текст на издадения в България оригинал и изданието да има вид, който да отговаря на нашите цели и разбирания да научни издания.

Дължим да заявим, че други никакви материални връзки нямаме с чужбина.

С почит:

Братският съвет на „Бяло братство”

Н. Анто

Т. Стоименов

С. Симеонов

П. П. Теодорова

Б. Боев

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 14-15. Оригинал. Машинопис.

№ 21

Мнение на юридическия съветник на МВнР проф. А. Ангелов относно искането на Братския съвет на Бялото братство да му бъде издадено удостоверение, че може да владее имоти на свое име

9 март 1949 г.

Бележка

по изложението на Братския съвет на обществото „Бяло братство”,
Вх.№ - Дирекция на изповеданията – 15132-47-ХП

1. С горното изложение Обществото „Бяло братство” иска да му се издаде удостоверение, от което да се вижда, че може да владее имоти на свое име. В миналото Министерството е издало удостоверение на въпросното общество, в смисъл че то е признато за верска общност и се ползва с правата на свободна дейност по смисъла на чл. 78 от Конституцията.

2. Постановеният от Обществото въпрос се свързва сега с разпорежданията на новия закон за изповеданията. Всъщност този закон за пръв път урежда по един ясен и изчерпателен начин и въпроса за юридическата личност на изповедните общности, частично приложение на който се явява придобиването и притежаването на имоти от страна на тези общности.

3. Съгласно чл. 6 от закона, от момента на утвърждаването устава на изповеданието от Министъра на външните работи, същото се счита за признато и добива качеството на юридическа личност. От този момент качество на юридическа личност добиват и местните поделения на изповеданието. Тези разпореждания се допълват с чл. 30 от закона, по силата на който, в тримесечен срок от влизане на закона за изповеданията в сила, ръководителите на отделните вероизповедания трябва да представят в Министерството на външните работи за утвърждаване устава на съответното изповедание. Тъй като законът не различава, ще трябва да се приеме, че чл. 30 намира приложение и спрямо съществуващите и действащи като признати в страната верски общности. Следователно, окончателната съдба на общността „Бяло братство”, а от там и на неговите имоти ще има да се разреши с това дали ще бъде утвърден техния устав в тримесечен срок по чл. 30. При това утвърждение министърът на външните работи ще може да направи проверка, както по чл. 23 от закона, така и с оглед на общото изискване уставът да не съдържа постановления противни на законите, общественения ред и добрите нрави.

4. Подчиняването на заварените като признати в страната изповедания на общия режим на утвърждаване по чл. 30 не може да означава, обаче, че до като се изпълни това условие те престават да съществуват, респ. че загубват своите права или изпаднат в някакво

положение на ликвидация. При мълчанието на закона по този въпрос ще следва, напротив, да се приеме, че завареното положение се запазва и продължава да съществува до установяване на новия режим, който ще се сведе или до конфирмиране на така съществуващото положение или до неговата отмяна.

5. Съобразно с това ще следва да се приеме, че министерството може да удостовери, че обществото „Бяло братство” е било признато по действащия в момента на това признаване ред за верска общност и че, въз основа на това, се е ползвало и се ползва с правата на свободна дейност по смисъла на чл. 78 от Конституцията, включително и правото да владее имоти. Към това трябва да се добави, обаче, че окончателното правно положение на обществото „Бяло братство” ще се установи в зависимост от това дали ще бъде утвърден неговия устав по реда и в сроковете на чл. 30 от Закона за изповеданията, съобразно с което ще се разреши и въпросът за юридическата личност на тази вероизповедна общност и за правото ѝ да владее имоти.

Юридически съветник:
/проф. А. Ангелов/

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 11-12. Оригинал. Машинопис.

№ 22

Позив от Братския съвет на Бялото братство до неговите последователи и съмишленици с призив да се присъединят към акцията за защита на мира²⁴

27 март 1949 г.

Драги братя, сестри и съмишленици,

Вие знаете, че обществото „Бяло братство” винаги е работило за мир между хората, за сътрудничество и взаимопомощ между народите в света. В своята петдесетгодишна дейност, Учителят П. К. Дънов е работил за мира. Цялата наша дейност е за любов, братство и мир между народите.

Днешната епоха се характеризира с пробуждане на колективното съзнание. Индивидуалното съзнание разглежда живота разпокъсано, а колективното го разглежда като цяло, като едно велико единство. И колкото повече се пробужда това съзнание в човека, толкова повече той чувства своите връзки с всички хора. Ето защо, колективното съзнание води към правилно разпределяне на богатата и побратимяване на всички народи, като членове на едно голямо семейство. Съвременната епоха е епоха на обединяване, групиране, коопериране и взаимопомощ.

Човечеството мина през две катастрофални световни войни, които му струват скъпо. Затова днес носителите на прогресивни идеи трябва да се борят с всички сили за траен мир по цялата земя. Нека честните хора дигнат високо глас за тържеството на тоя мир и срещу войните, които винаги са били против развитието и културата. Разумните хора по целия свят желаят мир. Той е прекрасен плод на творческия дух. Прогресивните хора желаят

мир, защото за тях човечите са братя, а брат е всеки, който желае да сподели благата със своя ближен.

Ние отправяме апел към народите за любов, братство и мир!

Поканваме всички членове и съмишленици на обществото „Бяло братство” да се присъединят към акцията за защита на мира.

Братски съвет на обществото „Бяло братство”

ЦДА, ф. 1534 К, оп. 1, а.е. 3, л. 1. Копие. Машинопис.

№ 23

Списък с имената на ръководителите на клоновете на Бялото братство в страната депозиран в Дирекцията на изповеданията съгласно чл. 31 от Закона за изповеданията²⁵

28 март 1949 г.

Уважаеми другарю Министре,

Съгласно чл. 31 от Закона за изповеданията, обнародван в Държавен вестник от 1.ІІІ.1949 г. имаме чест да Ви съобщим имената на ръководителите на клоновете на верската общност „Бяло братство” в провинцията:

1. Велко Милев Петрушев, техник	Оборище 6, Варна
2. Никола Василев Ватев, пенсионер	мест[ност] Свирчовица, Русе
3. Помощник-ръководител Йордан Калчев Новаков	ул. „Толбухин”, Русе
4. Помощник-ръководител Петър Филипов Николов	ул. „Толбухин” 17, Русе
5. Стамат Тодоров Михайлов, земеделец-лозар	бул. „Дим. Иванов” 186, Търново
6. Стефан Лазаров Тошев, пенсионер	Света Троица 3, Севлиево
7. Каню Великов Христов, кожухар,	ул. „Св. Спас” 80, Ямбол
8. Георги Маринов Петров, златар	Нова Загора
9. Тодор Чернев Йорданов, земеделец-лозар	с. Кортен, Новозагорско
10. Панайот Желязков Ковачев, ветер. фелшер, пенсионер	ул. „Цар Калоян” 79, Ст. Загора
11. Петър Ник. Камбуров, пенсионер	ул. „Търново” 17, Казанлък
12. Желю Танев Николов, пенсионер	с. Козар, Карнобатско
13. Ангел Тотев Минков, земеделец	с. Белчево, Ст. Загорско
14. Таню Делчев Трезиев, земеделец	с. Богомилово, Ст. Загорско
15. Ганчо Кънчев Георгиев, земеделец	с. Кирилово, Ст. Загорско
16. Михаил Стоицев, зъболекар, непрактикуващ	Болярска 16, Пловдив
17. Морфа Величкова Точкова, домакиня	с. Костиево, Пловдивско
18. Желю Матев, земеделец	с. Елхово, Ст. Загорско
19. Радни Кънев Петков, земеделец	Пет могили, Новозагорско
20. Иван Желязков Калканджиев, фотограф	Сините камъни 20, Сливен
21. Гергина Стефанова Жекова, домакиня	Добри Войников 10, Шумен
22. Мирчо Георгиев Филипов, търговец	Врѣх Китка 16, Петрич
23. Христо Петров Каратлиев	с. Любимец, Свиленградско
24. Недялка Василева Андреева	ул. „Патели” 2, Хасково
25. Димитър Пенчев Станев, общар	Троян

26. Горан Вълков	с. Липница, Оряховско
27. Христо Иванов Тиквеников	с. Градец, Котленско
28. Георги Стоянов Нейковски, шивач	с. Мокрен, Котленско
29. Рашо Ралев Болашъков, земеделец	с. Мъглиж, Казанлъшко
30. Руси Иванов Караиванов, билетопродавач	спирка Ветрен, Казанлъшко
31. Йордан Сланев Шопов, земеделец	с. Имренчево, Преславско
32. Йордан Данев Василев, земеделец	с. Драгоево, Преславско
33. Илия Цонев Стефанов, земеделец	с. Васил Левски, Търговишко
34. Васил Стефанов Харизанов, електротехник	ул. „Аспарух” 55, Търговище
35. Георги Вълчев Куртев, пенсионер	Айтос
36. Иван Г. Манов	с. Булчино, Айтоско
37. Сава Златев Грозев, земеделец	с. Българово, Айтоско
38. Димитър Н. Киряков	с. Вресово, Айтоско
39. Димитър Тенев Димитров, земеделец	с. Лесково, Айтоско
40. Димо Ив. Джеджев, земеделец	с. Тополица, Айтоско
41. Филип Илиев Чернев, земеделец	с. Баня, Бургаско
42. Илия Чернев Калушев, земеделец	с. Изворище, Бургаско
43. Вълчо Пенев Вълев, земеделец	с. Рудник, Бургаско
44. Васил Киров Долапчиев, строител	с. Каблешково, Поморийско
45. Слави Тодоров Стоянов, земеделец	с. Габерово, Поморийско
46. Петър Чернев Славов, шивач	с. Оризаре, Поморийско
47. Михаил Вълков Михайлов, земеделец	с. Горица, Поморийско
48. Владимир Калудов Стойков, земеделец	с. Бата, Поморийско
49. Злати Янев Желев, земеделец	с. Страцин, Поморийско
50. Лефтер Христов, земеделец	с. Просеник, Поморийско
51. Пенко К. Пенков, пенсионер	ул. „Яворов” 2, Габрово
52. Цанка Йорданова Екимова, домакиня /помощник ръководител/	ул. „Баждар” 24, Габрово
53. К. П. Василев	с. Челник, Ямболско
54. Петър Николов Киров, земеделец	с. Мърчаево, Софийско
55. Мария Кирова Кръстева	ул. „23 септември” 3, лом
56. Атанас Кънев Димитров, земеделец	с. Омарчево, Новоагорско
57. Дона Стефанова Мартинова, домакиня	с. Шейново, Казанлъшко
58. Тотю Георгиев Даракчиев	с. Деветак, Карнобатско
59. Минчо Сотиров Господинов	гара Нейчево, Карнобатско
60. Миню Митев Минев, земеделец	с. Крън, Казанлъшко
61. Христо Ненов Касев	с. Хаджи Димитрово, Казанлъшко

С почит:

Братският съвет на верската общност „Бяло братство”

Т. Стоименов

П. П. Теодорова

Н. Анто

Ж. Панайотов

С. Симеонов

Бор. Николов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 17-19. Оригинал. Машинопис.

**Уведомително писмо от Братския съвет до Дирекцията на
изповеданията относно провеждането на събор на 26-27 април в гр.
Айтос с цел изработване на устав на обществото съгласно Закона за
изповеданията**

16 април 1949 г.

Уважаеми другарю Министре,

Съгласно Закона за изповеданията, обнародван в Държавен вестник, брой 48 от 1 март 1949 г., ръководителите на клоновете на верска общност „Бяло братство”, заедно с членовете на Братския съвет, ще се съберат на 26 и 27 април тази година в гр. Айтос, за да се изработи устава на верската общност.

На събранието в гр. Айтос за приемане и изработване на устава ще участват около 68 души ръководители. Списък на същите сме представили с писмото ни от 28.ІІІ. т.г.²⁶

Молим да съобщите на властите в гр. Айтос, че това събрание става с Ваше знание и съгласие.

За сведение Ви съобщаваме, че уреждането на срещата и посрещането на делегатите ни е възложено на местния ръководител в гр. Айтос, Георги Вълчев Куртев, добре познат в града.

С почит:

Братският съвет на верската общност „Бяло
братство”

Т. Стоименов

Н. Анто

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 20. Оригинал. Машинопис.

№ 25

**Из доклад на директора на изповеданията Павел Тагаров до министъра
на външните работи Владимир Поптомов „Относно настоящото
положение на изповеданията у нас и мерките, които следва да бъдат
взети за постигане на пълно сработване между църквата и държавата”**

2 септември 1949 г.

[...]

VIII. Общество Бяло братство /дъновисти/

Това общество е чиста самобитна българска религиозно-нравствена секта. Води началото си от Петър Дънов. Те за първи път представят свой устав за утвърждаване, като самобитна религиозна секта.

[...]

АМВнР, оп. 1 П, а.е. 715, л. 28. Оригинал. Машинопис.

№ 26

**Изложение от Братски съвет до Дирекцията на изповеданията с молба
за утвърждаване на устава на общността**

16 септември 1949 г.

Уважаеми другарю Министре,

Съгласно новия закон за изповеданията, верската общност „Бяло братство” изработи проектоустав на обществото в събрание на делегатите от цялата страна в гр. Айтос, и Ви го представи за утвърждаване през месец май т.г.

Най-учтиво Ви молим, другарю Министре, за утвърждаването на този устав, понеже това е необходимо на нашата верска общност за да можем да защитаваме интересите на обществото ни.

Комисията за отчуждаване на едрата градска недвижима покрита собственост описа вече имотите на обществото и респективно молитвения дом, трапезарията, полянката-игрище и овощните градини, а тези имоти са на обществото ни. За да си ги вземем обратно трябва да имаме утвърден устав.

Като сме уверени, че ще удовлетворите молбата ни, оставаме
с дълбока почит:

Братският съвет на верската общност „Бяло братство”

*Т. Стоименов
П. П. Теодорова
Н. Антоу
Ж. Панайотов
С. Симеонов
Бор. Николов
Б. Боев*

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 28. Оригинал. Машинопис.

№ 27

**Докладна записка от директора на изповеданията Павел Тагаров до
министъра на външните работи Владимир Поптомов с мнение за
признаване устава на Бялото братство**

22 октомври 1949 г.

Другарю Министре,

Обществото „Бяло братство” представи в законния срок своя устав в Дирекцията на изповеданията за утвърждаване. Същият бе прегледан внимателно и се установи, че някои положения, които противоречат на Закона за изповеданията, трябва да бъдат премахнати. Това се извърши в съгласие с представителите на самото общество.

Изказвам мнение, че така представения устав може да бъде утвърден.²⁷

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 211, л. 31. Оригинал. Машинопис.

№ 28

Молба от Братския съвет до председателя на Комитета да наука, изкуство и култура за спиране отчуждаването на печатницата „Житно зърно“²⁸

20 март 1950 г.

Уважаеми другарю Председател,

В брой 65/950 г. на Държавен вестник е публикувано 620 постановление на Министерския съвет от 13 март т.г., с което се отчуждава в полза на Държавното полиграфическо обединение печатницата „Житно зърно“ на верската общност Бяло братство, съгласно чл. 5 и др. от Закона за книгопечатането.

Изненадата от това отчуждаване е голяма и ние най-учтиво молим да се остави за ползване от нас печатницата ни и съгласно чл. 2 от Закона за книгопечатането, по Ваше благосклонно предложение до почитаемия Министерски съвет да се допусне по-нататъшното упражняване на печатната ни дейност именно чрез тази печатница по следущите съображения:

Изучаването на КНИЖНИНАТА е основен мотив за членуване в обществото ни, а тази книжнина се състои от отпечатани беседи и упътвания на нашия Учител П. Дънов и всичко, което се отнася до тях.

Всички други условия за членуване, присъщи на другите религиозни и верски общества в нашия устав са отхвърлени.

Ето защо за редовното отпечатване на неиздадените беседи или препечатването на изчерпаните такива, за нашата верска общност се яви нуждата от една малка печатница.

Ние сме обществена организация и съгласно чл. 2 от Закона за книгопечатането имаме право на книгопечатане, което поради това, че сме отдалечени от града най-удобно и икономично да нас е да се извършва в нашата печатница, в която при това са ангажирани и изкарват прехраната си около десетина работници, наши братя и членове на обществото, които живеят в квартала близо до самата печатница.

С отчуждаването на печатницата ни се затруднява възможността за снабдяване на членовете ни с потребната литература. При това нашата книжнина се пласира само в нашите среди. Навън не се разпространява, нито служи за търговски цели.

С това отчуждение, косвено се спира живота на обществото.

С какво друго ние ще се отнесем до нашите членове ако не с поднасяне на някое и друго томче, издадено през годината от беседите на нашия Учител П. Дънов. Забрана за съществуването на верската общност Бяло братство няма. Защото съгласно Конституцията ние имаме право на съществуване. До днес за нашето общество не са открити никакви факти от противодържавна, противонародна или фашистка дейност.

Самобитната, доморасла, философска, научна, религиозна дейност, в духа на прославените богомили на нашето общество водено от Учителя П. Дънов, даде най-добри условия за появата на днешната прогресивна мисъл.

При изграждането на днешното ново общество, за което Вие работите, Бялото братство внася своя ценен принос, като подготвя честни и съзнателни работници, от каквито се чувства такава голяма нужда днес.

Животът на Братството и бил винаги тясно свързан с прогресивните хора, които гонени в миналото, намираха в нашите среди приятелски и братски прием и подкрепа при най-големи рискове за нас.

Ето защо повторно молим да ни се остави печатничката „Житно зърно“ за наше ползване или поне да се отложи за известно време отчуждаването.

С почит:

Братският съвет на верската общност „Бяло братство“

Т. Стоименов

Б. Боев

П. П. Теодорова

Н. Анто

С. Симеонов

Бор. Николов

ЦДА, ф. 165, оп. 3, а.е. 336, л. 1-3. Оригинал. Машинопис.

№ 29

Дъновистки заглавия включени в „I списък на фашистка, упадъчна, религиозна, опортюнистична, реакционна и малоценна литература, издадена в периода от 1944 до 1951 година, подлежаща на изземване“²⁹

1952 г.

[...]

Дънов, Петър. Високият идеал. Беседа на учителя. 3 изд. Севлиево, 1945

Дънов, Петър. Да възлюбиш господ. Беседи от учителя. С., 1946

Дънов, Петър. Да мисли. Беседа от учителя. С., 1948

Дънов, Петър. Истината (и) Бъдете свършени. Беседи от учителя. С., 1948

Дънов, Петър. Който дойде при мен. Беседи от учителя. С., 1950

Дънов, Петър. Лекции от учителя на младежкия окултен клас. Г. XI (1931-1932). Т. I-II. С., 1947

Дънов, Петър. I. Мировата любов. II. Космичната обич. 2 изд. 1947

Дънов, Петър. Началото на мъдростта. Лекции от учителя на общия окултен клас. Г. XI. 1931-1932. Т. III. С., 1946

Дънов, Петър. Новата мисъл. Лекции от учителя на общия окултен клас. Г. XII. 1932-1933. Т. I. С., 1947

Дънов, Петър. Новият живот. Беседи от учителя. С., 1947

Дънов, Петър. Новият светилник. Лекция от учителя на общия окултен клас. Г. XXIII. (1943-1944). С., 1946

Дънов, Петър. Новото човечество. Беседа от учителя. С., 1947

Дънов, Петър. Песни от учителя и Братски песни. Текст. С., 1945
Дънов, Петър. Пробуждане на колективното съзнание. Беседа от учителя. С., 1947
Дънов, Петър. Работа на природата. С., 1948
Дънов, Петър. Силите на природата. Лекции от учителя на младежкия окултен клас. Г. XXIII. 1942-1944 г. С., 1947
Дънов, Петър. Старото отмина. Утринни слова. С., 1947
Дънов, Петър. Той създава. Утринни слова. Т. I. С., 1947
Дънов, Петър. Трите основи на живота. Беседи от учителя. С., 1947
Дънов, Петър. Трите посоки. С., 1948
Дънов, Петър. Утринни слова от . . . Т. I-II. С., 1948-1950. 2 издания
Дънов, Петър. Учителят. Сборник. С., 1947
Дънов, Петър. Учителят говори. 2 изд. С., 1947
Дънов, Петър. Човешкият дух. Лекция от учителя. С., 1948
Дънов, Петър. Ще управлява всички народи. Беседи от учителя. С., 1948
[...]

Списъци на забранена литература. С., 1952. 10-11

№ 30

Из паметна записка от директора на изповеданията Павел Тагаров до министър-председателя Вълко Червенков "Относно по-важните въпроси по работата на Дирекцията на изповеданията при Министерски съвет"

6 май 1952 г.

[...]

V. Относно верската общност "Бяло братство"

У нас съществува верската общност "Бяло братство" /дъновисти/. Нейните последователи наброяват към 6.000 души. Дирекцията има към нея отношение както към другите изповедания.

Като се има предвид, че тази верска общност фактически съществува и че последователите ѝ са хора с лоялно отношение към народната власт, Дирекцията е на мнение тя да бъде призната, като за целта се утвърди представеният от нея устав.

[...]

АМВнР, оп. 9, а.е. 692, л. 10. Копие. Машинопис.

№ 31

Изложение от Братски съвет на Бялото братство до министър-председателя Вълко Червенков срещу намерението на Върховния комитет за физическа култура и спорт да построи хижа на мястото на каменния заслон на братството при второто рилско езеро

27 юни 1955 г.

Уважаеми другарю Министър- председателю,

Една от най-съществените идеи на верската общност "Бяло братство" е превъзпитанието на човека чрез природосъобразен живот в най-непосредствен контакт с природата.

Огромното благотворно въздействие, което планините указват всестранно върху човека, считаме напълно излишно да изтъкваме.

За постигане на горната цел през цялото си полувековно съществуване членовете на верската общност "Бяло братство", кои-то са почти изключително трудещи се из всички слоеве на българския народ, са правили екскурзии и са летували из планините. Те с право могат да се смятат за едни от най-добрите туристи в страната.

За постоянно летовище на обществото "Бяло братство" в течение на последните 27 години непрекъснато е служило второто от "Седемте рилски езера", факт добре известен на българската общественост и отговорни фактори. Без да накърни природна красота и порядъка на тези места, верската общност "Бяло братство" в течение на 27 години е предприемало редица мероприятия за благоустройството на тази местност чрез колективния труд на всички наши летовници от цяла България, а именно: каптирвали сме извори и сме направили чешма; на места сме построили калдъръми; върху текущите води между първото и второто езеро сме построили голям каменен мост; построили сме път между първото и второто езеро и други пътища и мостовете оглед да се поддържа колективното хранене сме построили заслон с огнище.

Нещо повече, в нашите среди е назряла идеята да подирим съдействието на съответни държавни служби за провеждането в тази местност на някои по-трайни благоустройствени мероприятия, като за целта вложим максимален труд и средства според силите си.

За голямо наше огорчение обаче ние се научаваме, че именно второто езеро и то точно на мястото на нашия каменен заслон Върховният комитет за физическа култура и спорт възнамерява да построи хижа, за което понастоящем се събира и подготвя съответния материал.

Ние смятаме, че е допусната погрешка, без да са взети под внимание гореизложените факти и факта, че ще се предизвика крайно огорчение в десетки хиляди лоялни и прогресивни български поданици.

Ние сме уверени, че въпросното опущение е направено по-скоро от непредвидливост, или в най-лошия случай е дело на не добре настроени към нас отделни инициатори и в никой случай не е съзнателен курс на ограничителни мерки от самата народна власт срещу верската общност "Бяло братство", чиито прогресивни идеи и лоялност са добре известни и са напълно в духа на Конституцията.

От името на тия трудещи се десетки хиляди български поданици ние Ви молим, другарю Министър-председателю, да отмените решението на Върховния комитет за физическа култура и спорт за построяване на хижа при второто езеро.

С построяването на хижа в нашия лагер в Рила ще ни се отнеме възможността да летуваме там, понеже мястото е тясно и в района на хижата

няма да имаме възможност да си построим лагер. От друга страна теренът при второто езеро е крайно неудобен за построяване на хижа, защото освен че е тесен, но е и съвършено неравен.

Рила е толкова голяма и прекрасна планина, има много хубави места, дето може да се построи хижа. Защо да се посяга на нашето място, което е свързано с живота на цялото общество "Бяло братство" в България.

Тъй като ние основно познаваме целия терен на "Седемте рилски езера", предлагаме за тези, които искат да построят хижа, други подходящи места, а именно:

Поляната при петото езеро. И там има водопади за добиване на електрическа енергия, а именно: водопада между петото и шестото езеро и водопада между петото езеро и хижа Скакавица. Нека се има предвид, че народният съвет на депутатите на трудещите се в град Станке Димитров беше поискал да се построи голяма хижа при петото езеро с оглед да се използва за всички видове зимни спортове поради удобния терен: полянката при петото езеро и стръмните спусъци на езерните циркуси. Освен това тази хижа там ще бъде удобна и много желана на туристите, които правят преходи между Скакавица, Рилския манастир, Мальовица и Пирин.

Друго подходящо място за хижа е полянката при първото езеро. И тук може да се използва за добиване електричество енергията на водите, които се спускат от второто езеро към първото. При това тук има и изобилен клек за гориво.

Уверени сме, че Бие ще погледнете благосклонно на нашата молба и ще направите потребното, за да се удовлетвори тя, толкова повече, че Върховният комитет за физическа култура и спорт има възможност на много други подходящи места да построи желаната хижа, без да се увредят ни чии интереси.

С другарски поздрав:

Братският съвет на верска общност „Бяло братство“:

Б. Боев Н. Антоф П. Теодорова С. Симеонов Ж. Панайотов

Следват подписите на членовете на верската общност:

Списък-самоподписи

На членовете съмишленици на верска общност „Бяло братство“ в гр. София – кв. Изгрев № 9, които се присъединяват към Братския съвет в исканите му изложили в жалба-изложението им, за отменяне решението на Върховния съвет на физкултурата и спорта, които възнамеряват да построят хижа на нашия лагер в Рила при Седемте езера, които ще ни отнемат възможността да летуваме там.

266 подписа

АМВнР, папка 5, оп. 6, пореден 88, преписка 2-2-7, л. 1-16. Оригинал. Машинопис.

Договор между Методи Константинов, Боян Боев, Мария Тодорова и Борис Николов и френския издател Жан Лаврич за публикуване на френски език на книгите „Учителят” и „Учителят – разговори при 7-те рилски езера”

25 август 1955 г.

Между г-да д-р Методи Константинов, Боян Боев, г-жа Тодорова и г-н Борис Николов, живущи на „Изгрев” № 44, София-ХІІІ, България, наречени автори от една страна и г-н Жан Лаврич, директор на изданията „Всякаква книжнина”, живущ на авеню Десуан Зелисе № 72 в Париж, се договориха за следното:

1. Авторите заявяват, че г-н Бертоли, живущ в Париж, е техен законен представител с най-широки пълномощия във Франция.

2. Авторите отстъпват на г-н Лаврич и той приема изключителното право да издава за всички страни на френски език до 2000-та година тяхната литературна собственост, както и това на техните наследници, техните произведения: „Учителят” и „Учителят – разговори при 7-те рилски езера”.

3. Издателят има право да изменя /да преработи/ френския текст, да избере най-интересните за френските [издания] части и да ги обнародва или не по свой избор. Обаче, окончателният текст трябва да бъде одобрен от представителя на авторите г-н Бертоли. Издателят ще означи на всяка книга, че интересуващите се могат да се отнасят за всички сведения върху дейността, школата и учението на Учителя Дънов до един адрес, който ще им бъде означен в желаното време от г-н Бертоли.

4. Издателят има право да съобщава в изданията, че превода и нагаждането на френски е бил одобрен от авторите.

5. Авторите, както и техният представител, г-н Бертоли, гарантират на издателя ползването от правата на издателството против всякакви смущения, претенции и каквито и да било ощетявания, особено за цитираните и текстовете на Учителя Дънов в двете книги означени в този договор.

6. Като се взе предвид, че нагласяването на френските текстове са поети от издателя, авторските права са определени 5 % на твърдата цена на продадените и платени екземпляри. Тези права не се отнасят върху авторските екземпляри 11 % за всеки тираж, нито екземплярите на преса /около 100 екз. за тираж/, нито за екземплярите в повече от тиража 10 % за всеки от авторските права ще бъдат начислени при инвентаризацията на 31 декември всяка година и изплатени /уредени/ през следващото тримесечие.

7. Цифрата на тиражите при преиздаване и цената ще бъдат определени от издателя. Издателят не трябва да задържа под никакъв предлог публикуването на изданията. Той е длъжен да има винаги на склад достатъчно книги за задоволяването на търсенето им. Също след изчерпването на едно издание той в срок най-много на две години е длъжен да направи второ издание. Задължава [се] да издаде първия том от книгата „Учителят” през 1956 год., а втория и третия том през 1957 год., а книгата „Учителят – разговори при 7-те рилски езера” през 1958 год.

8. Разноските по авторските корекции, т.е. за смяната на текста, приети от Бертоли, съгласно § 3 на настоящия договор са за сметка на авторите.

9. Екземплярите, които авторите биха искали да имат в повече от авторските екземпляри, които се полагат, ще им бъдат доставени с отстъпка 1/3 от цената на екземпляр.

10. Сумите, които може да се явят от приложените снимки или други ще бъдат разделени по-равно между издателя и авторите.

11. Издателят има право да публикува част от книгите /изданията/ с рекламна цел в списанието „Посвещение и наука” и другаде.

12. В случай на недоразумение между авторите и издателя, двете страни се задължават да прибегнат до арбитраж на Народния синдикат на издателите и до дружеството на писателите в Париж.

Договорът е сключен в Париж и в София на 25 август 1955 година в три екземпляра.

Издател Ж. Лаврич

Автори: Методи Константинов
Борис Николов
Мария Тодорова
Боян Боев

АМВнР, ф. 10, оп. 7, папка 9, пореден 77, л. 6. Копие. Машинопис.

№ 33

Изложение от Братския съвет на Бялото братство до министър-председателя В. Червенков, отдел „Архитектура” при СГНС и Комитета относно изготвянето на бъдещия градоустройствен план на София и ревизия на стария план за съобразяване с използваните от верската общност парцели и гроб на Петър Дънов

9 февруари 1956 г.

Уважаеми другарю Министър-председател,

Във връзка с постановлението на Министерския съвет за благоустрояване покрайнините на София, печатано в Известия на Президиума, бр. 10 от 3.ІІ.1956 год., молим да имате предвид следното:

Верската общност „Бяло Братство” има за основа вярата в Бога. Тя работи за братство между хората, за живот в съгласие с законите на природата и в близост с нея.

Верската общност „Бяло Братство” има свое седалище в квартал „Изгрев” - София.

Тук се намират: молитвения дом на Братството с двор, трапезария, кухня и канцелария на Братството. Във връзка с молитвения дом е поляната, която служи за молитви на открито, за духовни упражнения, както и за гимнастически упражнения на Братството през цялата година. Тук се намира местото където е положено тялото на Учителя, което място се поддържа като цветна градина и парк.

Всички тези места образуват цяла площ, непосредствено до Парка на свободата и се поддържат от Братството във вид подобен на него.

Тези места са купени със средства на Братството, владеят се от него повече от 30 години и са използвани до сега само за общи братски цели. Братството плаща данъците им.

Понеже в миналия режим Братството беше притеснявано от властта и преследвано от Църквата, местата бяха записани на името на поставени лица на Братството – скрити пълномощници. Комисиите по прилагане на Закона за едрата градска собственост погледнаха на въпроса от чисто формално гледище, без да вземат под внимание фактичното положение и отчуждиха някои части от местата на Братството. Така се получиха несъобразности, като тези: Братството да плаща наем на 2/3 от собствения си молитвен дом, или да плаща наема на част от поляната.

Вън от многото услуги в миналото, които Братството като прогресивно течение е правило на другарите от съпротивителното движение на Б.К.П., при създаване музея на Георги Димитров – ул. „Опълченска” 64/66, в която са живели съвместно нашия Учител П. Дънов и Георги Димитров под един покрив, братството отстъпи безвъзмездно помената своя постройка, която се включи в музея.

Поменатите по-горе места са необходими за правилния живот на Братството, което има последователи в цялата страна. При това те са скъпи за членовете на Братството, тъй като „Изгрева”, както се нарича центъра на Братството е основан от Учителя П.К.Дънов. Там той е живял, работил и държал своите беседи. Тук е положено тялото му с разрешение на Министерския съвет – писмо от 30.XII.1944 г.

Член 78 от Конституцията осигурява свобода на съвестта и на изповеданията, както и свобода за извършване религиозните обреди.

Като Ви излагаме горното, молим Ви при промените, които ще се извършат във връзка с благоустрояване на покрайнините на София да се направи ревизия на миналия план, а именно:

1. Парцел II от квартал 2, в който влиза молитвения дом на Братството, трапезарията, кухнята, канцеларията, както и поляната, която е неразделна част от молитвения дом, да останат парк, както е сега, а не детско игрище.

2. Квартал 15, където е положено тялото на Учителя да стане парк, като се премахнат парцелите по досегашния план. Този парк Братството ще го поддържа с цветни градини, с плодни и декоративни дръвчета.

Това са места непосредствено до Парка на свободата, достъпни както за членовете на Братството, тъй и за гражданството. Те се посещават цяла година от членовете на Братството от цялата страна и са необходим център за живота на Братството.

Настоящото изложение прави Братския съвет на верската общност „Бяло братство” от името на жителите на квартал „Изгрев”, членове на Братството, както и от името на членовете на верска общност „Бяло братство” в цялата страна.

С другарски поздрав:

Братски съвет на верска общност „Бяло братство”

Приложение:
Горещитирано писмо на
Минист[ерския] Съвет от 30.XII.1944 г.

*Бор. Николов
Н. Антоу
М. Теодорова
Б. Боев
Ж. Панайотов
С. Симеонов*

София, 9 февруари 1956 год.

АМВнР, ф. 10, оп. 6, папка 5, пореден 88, л. 17 с гръб. Оригинал. Машинопис

№ 34

Писмо от Братския съвет на Бялото братство до Комитета относно молитва за мир поставена във всички молитвени домове на обществото

*преди 22 март 1956 г.*³⁰

МОЛИТВА ЗА МИРА

ГОСПОДИ НА ЛЮБОВТА, ДА СЕ ИЗПЪЛНИ ТВОЯТА ВОЛЯ НА
ЗЕМЯТА. ДА СЕ ВЪДВОРИ МИР МЕЖДУ НАРОДИТЕ. ОЗАРИ,
ГОСПОДИ, С ТВОЯТА СВЕТЛИНА ВСИЧКИ УМОВЕ, СЪРЦА И ДУШИ,
ЗА АД СЕ ПРОНИКНАТ ОТ ИДЕЯТА НА БРАТСТВОТО, ВЗАИМНОТО
СЪТРУДНИЧЕСТВО И ЛЮБОВ МЕЖДУ НАРОДИТЕ.

Братският съвет на верска общност „Бяло братство” в кв. Изгрев № 9 – София е поставил тази молитва в молитвения дом на братството в София, така също и в провинциалните братства, още от началото на 1955 година, която при всяко събрание на членовете на братствата се чете и ще се чете в молитвено състояние дотогава, докато настъпи напълно мирът между народите.

АМВнР, ф. 10, оп. 6, папка 7, пореден 205, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 35

Молба от Братския съвет до Комитета за съдействие Държавно обединение на издателствата да запланува за периода 1957-1960 год. отпечатването на книги на П. Дънов

24 май 1956 г.

Уважаеми другарю Председател,
Молим за Вашето ходатайство пред Дирекцията на Държавното обединение на издателствата, ул. „Леге” № 6 – София, да ни запланува да напечатаме през годините 1957-1960 следните книги от Учителя Петър Дънов:

1. През 1957 година:

Неделни беседи* от учебната 1930/31 г., 52 беседи, 80 коли, формат 58/84, тираж 3000 броя, 120 000 листа.

2. През 1958 година:

Лекции от общия клас на учебната 1933/34 г., 51 лекции, 70 коли, формат 70/100-1/32, тираж 3000 броя, 56000 листа.

3. През 1959 година:

Лекции в специалния клас, учебна 1933/34 г., 44 лекции, 50 коли, формат 70/100-1/32, тираж 3000 броя, 40 000 листа.

4. През 1960 година:

Утринни слова, учебна 1933/34 г., 51 беседи, 60 коли, формат 70/100 – 1/32, тираж 3000 броя, 50000 листа.

След като ни отчуждиха печатницата, обещаха ни от Дирекцията на изповеданията, че ще ни дадат право да печатаме нашата литература и то много по-бързо и по-евтино. Толкова години от тогава, това обещание не беше използвано от нас. И понеже членовете на нашата верска общност „Бяло братство” са лишени от своите помагала, надявам се, че Държавното обединение на издателствата ще удовлетвори нашата молба.

С другарски поздрав:

Братски съвет на верска общност „Бяло братство”

Н. Анто

М. Теодорова

Б. Боев

Ж. Панайотов

АМВнР, ф. 10, оп. 6, а.е. 204, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 36

Удостоверение на КВБПЦРК отменящо удостоверението от 1948 г. признаващо Бялото братство за верска общност

20 октомври 1956 г.

Комитетът при Министерския съвет по въпросите на Българската православна църква и на религиозните култове удостоверява, че обществото „Бяло братство”, София – кв. „Изгрев” № 9 е регистрирано при Комитета.

Съгласно чл. 6 от закона за изповеданията, всички изповедания се считат за признати и добиват качество на юридическа личност от момента на утвърждаването на уставите им.

Верска общност „Бяло братство” досега няма утвърден устав.

Отменя се удостоверение № 27526-40-V от 11 юни 1948 г., издадено от Министерството на външните работи – Дирекция на изповеданията.

Председател: *М. Кючуков*

АМВнР, ф. 10, оп. 6, пореден 205, л. 6. Оригинал. Машинопис.

* Подчертано в оригинала. Важи и за останалите подчертавания в документа.

№ 37

Доклад от служителя на Комитета Гавраил Димитров за проведено наблюдение на тържествено молитвено събрание на Бялото братство по случай пролетното равноденствие на 22 март

23 март 1957 г.

На 22 март 1957 г. присъствах на тържественото молитвено събрание на религиозна общност „бяло братство” в кв. „Изгрев” – София, по случай годишното откриване на молитвените събрания, за което донасям следното:

Колективното четене на молитви и пеене под звуците на струнен оркестър започна в 4 ½ часа, като официалното му откриване стана точно в 5 часа с духовни песни и молитви, и цитати от евангелията на Матей, Марка, Лука и Йоанна. След това бе изнесена беседа от възрастен мъж /на около 55 години/, който сам свиреше на цигулка и ръководеше оркестъра. Въобще същата личност бе единственият ръководител на молитвеното събрание, като в самия църковен салон, така също пред гроба на Дънов и по време на духовните игри „паневритмия”. Темата на беседата бе „Истинската любов”. Беседчика четейки разгледа три фази на любовта – материалната, духовната и божествената, като завърши, че истинската любов била само любовта в Бога.

За разлика от миналата година, когато след беседата бяха изпяти молитвата „Отче наш” и молитва за мира, тази година бе прочетена само молитвата „Отче наш”.

По стените на салона бяха поставени портрета на Дънов и в голяма рамка на син фон „молитва за мира”.

На събранието присъстваха над 500 души, предимно на възраст от 40 до 70 години. Повечето от тях бяха скромно облечени, но имаше и доста елегантно облечени жени и мъже. Мнозина от последните бяха с чанти в ръце, явно са служители.

От 6 до 6 ½ часа се състоя поклонение на гроба на Дънов, където обаче не се посрещна изгрева на слънцето, както миналата година, а това стана на голямата поляна по време на „паневритмията”. Много от присъстващите дълбоко се покланяха пред гроба на Дънов, като едни леко го опипваха с ръце и след това прекарваха ръката по лицето си, а други оставяха ябълки и след 10-15 минути отново ги вземаха.

Точно в 6 ½ до 8 часа на голямата поляна се състояха духовни упражнения – игри – паневритмия, под звуците на доста голям оркестър, в който наред с възрастните оркестранти взеха участие с цигулка и 5 деца на възраст от 10 до 13 години.

В игрите – упражнения взеха участие 250 двойки, като се играеше ту в затворен кръг, ту в най-различни други форми. След игрите всички взаимно се поздравиха с празника и първия ден на пролетта.

Г. Димитров

№ 38

Поверителен доклад от члена на Братския съвет Никола Антов до председателя на Комитета Михаил Кючуков относно лошото според него състояние на вътрешния живот на Бялото братство с предложения за избор на ново ръководство в духа на новия социалистически идеал, поставяне на финансовата отчетност в съгласие с действащите закони и др.

14 май 1957 г.

Тайно поверително

Уважаеми другарю Председател,

Известно Ви е, че Учителя Петър К. Дънов образува около себе си школата на "Бялото братство", който с новата духовна философска мисъл, събуди в учениците си: свещената мисъл, свещеното чувство и добрите постъпки, а в душите им - ДОБРОДЕТЕЛТА, като за целта създаде през 1922 година школи, които се посещаваха в сряда и неделя сутрин от общия окултен клас, в петък от специалния клас а неделя от 10 часа обща беседа за всички присъстващи. След неговата смърт на 27 декември 1944 год. се образува общество "Бяло братство" и този ред по наследство, без да се прибави нещо нов е, в същите дни и часове се препрочитат напечатаните му беседи, които аз съм ви ги представил през време на другаря Тагаров. От тези лекции и беседи вие може да се уверите в оформената му мисъл за духовния планов ред. Тези лекции и беседи той построяваше върху прочетени глави от светото Евангелие, като взимаше един стих от тази глава и философски и научно изясняваше и тълкуваше светото Писание. Всеки ученик се спираше върху някоя основна мисъл и се стреми да я приложи в живота си, за да прояви: БОЖИЯТА ЛЮБОВ, МЪДРОСТ И ИСТИНА, които са основата на това учение. Всяка беседа се предшествуваше от духовни песни и няколко молитви, а след беседата се казваше и Господната молитва "Отче наш". След беседите - сутрин се правят и гимнастически упражнения /паневритмия/ съпроводени с музика. И тъй, със своите беседи издигна честните ученици в: вегетарианство, въздържание, да подържат добрите нрави, като обикнат родината си и затова се правеха много често излети, а през лятото общо лагеруване при седемте рилски езера. Той оставаше всеки ученик свободно да се развива според неговите способности и степен на развитие, като прилага закона на самокритиката и самодисциплината, които прилагаха това учение ставаха полезни и на себе си и на народа, като честни, работливи, добросъвестни и справедливи хора. Но, както казва народната поговорка: "Във всяко стадо има мърша", така и в това общество има такива: егоисти, лъжци, демагози, които се домогват до материалните ценности за да ги обсебват, да разполагат е тях, като собствени средства, заемайки отговорни длъжности в ръководството. Поради не утвърдения още устав на обществото и от не разрешаването ни да се събере Върховният съвет от шест години се създаде едно тежко положение в Братския съвет, в който са застанали начело лица, които не са възприели социалистическия идеал, и да

работят в неговия дух както ни учеше Учителя Петър Дънов, а сега народната власт.

След като почина Учителя Петър К. Дънов, ръководителите на братствата избраха следните лица за Братски съвет /управ[ителен] съвет/: Тодор Стоименов Георгиев, Боян Димитров Боев, Паша Петрова Тодорова, Борис Николов Дойнов, Симеон Харалампиев Симеонов, Никола Антов Вълчев и Жечо Панайотов Жеков, а за Финансов съвет /контролна комисия/: Никола Антов Вълчев, Манол Иванов Манолов и Жечо Панайотов Жеков. След като се конституираха тези два съвета, за председател на Бр. съвет бе избран Тодор Стоименов, а на финансовия съвет - Никола Антов Вълчев. Върховния съвет, състоящ се от всички ръководители на провинциалните братства и Тодор Стоименов на Софийското братство се събраха през 1945 година на заседание в София и утвърди избраните два съвета. Контролния съвет започна да описва имуществото на "Бялото братство", което беше: в парични суми, книжни /банкноти и бонове/ около 10 милиона лева, сребърни 600 хил. лева, златни около 3-5 кг. Сребърните пари се пуснаха в обръщение, а книжките се внесоха в банкова сметка на името на касиера Жечо Панайотов Жеков, като една част от по 600 хил. лева се депозираха на мен и домакина Манол Иванов Манолов с които купихме печатарска машина и инвентар на същата. От тези суми аз лично внесох 1.500.000. лв. в подписката на първия народен заем за свободата, в качеството си на председател на О.Ф. VI район от 9.IX.944 год., в който район влизаше и квартала Изгрев. Една част от тези средства се употребиха за хартия и печат на учителските беседи в отделни томове, които са складираны в братските складове. Дадох се на съхранение 500 хил. лева на съхранение на Ст. Загорския ръководител Панайот Ковачев, който се впусна в търговия и ги изгуби, а понастоящем е парализиран и е на легло. Ръководителя в гр. Айтос също е взел 500 хил. лева, за които нямам сведение за какво и къде ги е употребил, нито се отзова на поканата на Финансовия съвет да представи оправдателни документи. С този ръководител е в тесни връзки сегашния председател на Братския съвет Борис Николов, който често отива при него на съвещание и който го подпомага

След описа на паричните суми се описаха и музейните ценности: Учителевата библиотека, подаръци и дрехи. Не се описа само книжнината т.е. излезлите беседи от Учителя, напечатани до тогава и намиращи се на склад. Всички тези описи бяха предадени на Жечо Панайотов Жеков, който беше тогава касиер и счетоводител на братството, за да състави инвентарна книга и се осчетоводят. Тези описи, обаче, не се осчетоводиха, а се укриха от касиера-счетоводител и Борис Николов. Златото* в една желязна касетка бе предадено на съхранение на домакина, Михаил Иванов Манолов, но през септември месец 1946 г. Борис Николов и касиера Жечо Панайотов се явяват пред домакина и са поискали да им предаде златните и сребърни монети. По това време аз съм отсъствал от София, а също и другарката на домакина, и за да има свидетел при предаването, домакина Манол Иванов е повикал

---

* Подчертаната дума е свързана с ръкописна бележка (вероятно от служител на Комитета) върху бялото поле в лявата част на листа: „През 1946 г. излезе закон, който гласи в срок от 1 до 30.IX.946 г. да се декларират всички златни монети, които не ги декларират ще бъде съден углавно. Те не са ги декларирали.”

приятеля си Коста Стефанов, който е преброил сребърните и златните монети преди предаването им на 6.IX.1946 г., като касиера не му е предал разписка за взетите златни монети и украшения. И до днес Братския съвет не знае у кого се намират златните монети, а сребърните се пуснаха в обръщение и се изразходваха до обмяната през 1952 година.

Домакина Манол Иванов Манолов, бе измамен и изнуден да предаде златната наличност, като са му казали, че това е нареждане на Братския съвет, когато нито един член от Братския съвет не е бил уведомен за това, нито са взели такова решение. Тази измама той понесе много тежко и от мъка се разболя и на 3.II.1950 год. почина.

През 1949 год. на 1 март в Д.В. брой 48 бе публикуван Закона за изповеданията. Бялото братство е признато за верска общност, а за юридическа личност, след като се утвърди устава, съгласно чл.13. Финансовата дейност на всяко вероизповедание подлежи на контрола от държавните фин. органи, като обществени организации.

Върховния съвет през 1949 год., събран в гр. Айтос изработи и представи на Вероизповеданията устава на обществото за утвърждаване. В чл.5 от устава е казано, че ръководителя на клона се избира за срок от 3 год. и се регистрира пред народните местни власти. Чл.15 гласи: Братския съвет се състои от 9 члена, избрани за срок от 3 год., а контролния от 3 члена, също избрани за срок от 3 год., които се регистрират пред Вероизповеданието. Чл. 4 гласи, че да се образува клон на общността, трябва да има най-малко 25 члена.

В Закона за изповеданията, чл. 20 гласи: "Възпитанието и организирането на децата и младежта се извършва под собствената грижа на държавата, и се намира извън кръга на дейност на изповеданията и техните свещенослужители. Чл. 26 гласи: "Всяко проповядване на омраза на религиозна основа, чрез слово, печат, действия или по друг начин се наказва с тъмничен затвор и с глоба до 10 хиляди лева." Чл. 28 гласи: "Който образува политически организации на религиозна основа, или чрез слово, печат и действие използва църквата и религията за пропаганда против народната власт и нейните мероприятия се наказва със затвор и пр."

Както изработения от Върховния съвет устав за общността, тъй и поменатите по горе членове не се спазват от всички членове на съвета и ръководителите на братствата в провинцията. И за това аз и Коста Стефанов от шест години обръщаме вниманието на Братския съвет, а миналата година обърнахме вниманието и на ръководителите, като през месец април т.г. се наложи да изнеса на събрания, неспазването на законите в страната, пред братствата в провинцията.

Много от тези членове на съвета и ръководителите се смятат за несменяеми т.е. пожизнени, което е против нашето учение защото Учителя е казал, че пожизнен може да бъде само онзи, който е безсмъртен, но не и смъртния. Много от тези ръководители и членове от съвета прилагат принципа: разделяй, приспивай и владей, вместо девиза: СЪБУЖДАЙ, ОБЕДИНЯВАЙ И ПРОСВЕЩАВАЙ!

Председателя на Братския съвет Борис Николов, домакина на братството Николай Николов Дойнов и ръководителката в Габрово Цанка Ник. Дойнова, по мъж Йордан Екимова, са имали национализирани

предприятия - фабрики, и като така те нямат добро настроение към днешната власт. Николай Дойнов преди 9 септември се занимаваше със търговия, като използваше и черната борса и бе натрупал голямо богатство, което стопанската милиция го затвори, съди и конфискува около обмяната над 73 мил. лев а в пари и 23 мил. в стока. Той използваше дребните занаятчии, като им откупуваше на ниски цени производството със своите пласъори из провинцията, в които влизаше и неговия брат Стефан Ник. Дойнов, пласираха тези стоки, като често конкурираха още слабите държавни и кооперативни предприятия. Сега той се е укрил зад кооперация "Битова тъкан", като продължава да търгува частно, за своя сметка изпращайки колети от различни пощ. клонове из провинцията, като е привлякъл в тази своя работа и касиера на братството, Жечо Панайотов Жеков.

Добрите нрави се нарушават от тъй наречения специален младежки клас, който се събира в петък сутрин. При създаването му през 1922 г. Учителя имаше идеята да работи с ученици запазили своето целомъдрие и девственост. Но много от тези ученици отпаднаха, като се ожениха, а останалите сега, особено след смъртта на Учителя, са останали в този клас само по традиция. Отдавна са изгубили и целомъдрието и девствеността, като много от тях са се оженили, какъвто е случая с ръководителя им Борис Николов. Живеят един неприродосъобразен живот и с тава понижават доброто име на обществото. Всички тези членове в този клас са над 40-60 години и много малък брой запазиха своята чистота, като така, той не оправда своето предназначение и цел. Закриването на този клас и сливането му с общия клас, ще премахне много нередности и затегне дисциплината, като много маниаци ще изгубят възможността да спекулират със своите посредствени знания по астрология, хиромантия и др. Всички беседи и лекции, които имат този младежки клас, имат ги и всички членове от общия окултен клас. Ръководителят а този мл[адежки] клас и председател на Братския съвет Борис Николов Дойнов на 8 т.м. пред събрание от 100 души, които слушаха отчетния доклад за летуването на Рила през 1956 год., се изказа дословно: "Аз съм против всякаква отчетност и ред, дори съм за объркаността, хаоса, стига да се прояви малко добро, нека имаме доверие на хората, които са работили". Този окултен маниак, който си е загубил акъла, явно непризнава отчетността, законите за опазване на социалистическата собственост и че живеем в една правова държава, и сме длъжни да спазваме и се подчиняваме на нейните закони. От години наред със своето болшинство 5 на 3, той поддържа безредието и пречеше да се постави имуществото и ценностите на братството под счетоводна контрола. Към това болшинство са се присъединили неговия брат, Николай Ник. Дойнов, търговец, който размахва кесията си и купува душите на бедните и нуждаещите да го подържат, какъвто е и касиера на братството, Жечо Панайотов, който работи при него. Боян Боев е болен и живее в къщата на Борис Николов, също зависим от него, а другия член е сляп, Паша Тодорова, привързана към четиримата, които я подпомагат. В провинцията, Борис Николов се е лансирал за заместник на Учителя и по този начин създава

култ на личността. В събрания винаги казва, че не признава Братския и Върховния съвет.*

Членове от Финансовия съвет, които те не признават да е контролен орган, а само съвещателен, а именно председателя на съвета Никола Анто и Коста Стефанов, който е и счетоводител на братството от ред години повдигаме въпроса да се сложи цялата наша материална дейност под счетоводна контрола, но това болшинство си прави оглушки и затова ние направихме ултимативно предложение, което, ако те не го приемат, ще се оттеглим от събранията на Бр. съвет. Те са следните:

1. Пълна инвентаризация на братското имущество, което да се сравни с първичните описи от 1945 год.

2. От бюджета трябва да отпаднат всички разходи, които финансовите и трудови закони не ги допускат, като благотворителните и заплати на служаци, които не са ангажирани с постоянна работа съгл[асно] Кодекса на труда.

3. Да се задържи братската книговезница, макар и в малък състав, от двама души за подвързване на братските книги.

4. Да се създаде тук в централата и в клоновете касова контрола с редовно номерирани и надлежно заверени от председателя на съвета и счетоводителя квитанционни кочани, описани в отделна тетрадка, срещу които може само да се получават суми. В София касовата служба да се поеме от едно лице, което да оформява и предава всички касови документи, заверени от председателя на съвета, или неговия пълномощник, и така оформени да се предават на счетоводството най-късно до трето число от идния месец.

5. Да се създадат при всички клонове стопански комитети, които да ръководят стопанската дейност и да я отчитат. Този стопански комитет трябва да отчита в края на всеки месец стопанските сектори: стола, градините, книговезницата и книжнината.

6. Да се разреши и француския въпрос, като се даде авторското право на ръководителя на француското братство, бр. Михаил Иванов, да издава беседите на Учителя на френски език.

7. Да се анулира договора съставен от една страна издателството на Лаврич - Париж и от: д-р Методи Константинов, Борис Николов, Мария Тодорова и Боян Боев, за печатане на книгите: Учителя и Учителя-разговори при 7-те рилски езера, които са дадени без знанието и разрешение на Братския съвет, тъй като съставителите не са пълноценни автори, защото 75 % са цитати от беседите на Учителя.

Тези предложения не са още приети, а с отлагането да получим разрешение от Вас за събирането на Върховния съвет през месец май, вместо месец март, както поискахме първоначално, бе с цел за да може Борис Николов през месец март да прави предварително сбирки без знанието на Братския съвет в Ст. Загора и Айтос с членове от Върховния съвет и им вземе предварително мнението, като същите е принудил да подписват протоколи, с които той се е оградил със сигурно болшинство при разрешаването на всички тези въпроси за материалната отчетност.

---

* Последното изречение е добавено ръкописно към текста.

След като се научих за тези му действия, намерих, че събирането на Върховния съвет е излишен в този му състав, взех готовия баланс и финансовия отчет за 1955 год. за да го одобрят и ръководителите, и да го разясня на членовете от групите. За да ми попречи на тази разяснителна работа, той написал циркулярни писма до ръководителите, да не ми позволяват да говоря на събранията и не подписват одобрителния лист на баланса, защото го намерил той за не верен, въпреки че го е подписал за верен.

На тези събрания прочитях финансовия доклад и баланса, давах обяснение за досегашната непълна отчетност, за действащите финансови, счетоводни, трудови закони, конституционните членове съотнасящи се до вероизповеданията.

През време на моята обиколка, констатирах в много от клоновете на големи празници правят събори, без знанието на Братския съвет и на Комитета. От Братския съвет знаят само от тяхната група за тези сбирки, а останалите членове не знаят, както и Комитета. Такива събори стават в Старозагорска, Айтоска и др. области.

В Айтоска околия и Любимец, ръководителите са наредили да им целуват ръка и им се кланят, което е противно на учението на Бялото братство, защото ръководителя е също ученик и той не може да изисква това от своите съученици. Това са старовремски култове приложени от свещеници и други, които се мислят за святи хора, несъвместимо с днешното възпитание. Това за сегашното време трябва да се премахне, да не се унижава човека брат и другар при наличността на свободна, правова, социалистическа и демократична Н.Р.България.

МНЕНИЕ:

1. Братския съвет, а също и Върховния съвет т.е. ръководителите на клоновете, трябва да се сменят с нови хора изцяло, които да подемат ръководството на братството в духа на новия социалистически идеал, който Учителя е въплътил във всички негови беседи и методи при възпитанието и учението.

2. Да се слее специалния клас/младежкия/ е общия окултен клас.

3. Новия Братски съвет трябва да постави материалната отчетност на братството, съгласно действащите финансови, счетоводни и трудови закони.

4. Да се премахне кланянето и целуването на ръка, което не е в духа на новото време, нито в нашето учение.

5. Да се представят всичките описи от 1945 година за осчетоводяване и задигнатото злато, което не ми е известно у кого се намира.

Приложение договор от 25 август 1955 год. в Париж – София.*

С почитание: *Н. Анто*

Представител на Бр. съвет пред Комитета

АМВнР, ф. 10, оп. 7, пореден 77, преписка 2-2-7, л. 1-5. Оригинал. Машинопис.

---

* Изречението е добавено ръкописно към текста.

№ 39

**Молба от Братския съвет до Комитета за съдействие Държавно
обединение на издателствата да запланува за периода 1957-1960 год.
отпечатването на книги на П. Дънов**

21 май 1957 г.

Уважаеми другарю Председател,
Молим Вашето ходатайство пред Дирекцията на държавното
обединение на издателствата, ул. „Леге“ № 6 - София, да ни запланува да
напечатаме през годините 1957 - 1960 следните книги от Учителя Петър
Дънов:

1. През 1957 година:

Неделни беседи от учебната 1930/31 г. - 52 беседа, 80 коли формат
58/84. Тираж 3000 броя, 120,000 листа.

2. През 1958 година:

Лекции от общия клас от учебната 1933/34 г. - 51 лекции, 70 коли
формат 70/100 - 1/32. Тираж 3000 броя, 56000 листа.

3. През 1959 година:

Лекции в специалния клас, учебна 1933/34 г. - 44 лекции, 50 коли
формат 70/100 - 1/32. Тираж 3000 броя, 40000 листа.

4. През 1960 година:

Утринни слова, учебна 1933/34 г. - 51 беседи, 60 коли, формат 70/100
- 1/32. Тираж 3000 броя, 50000 листа.

След като ни отчуждиха печатницата, обещаха ни от Дирекцията на
вероизповеданията, че ще ни дадат право да печатаме нашата литература и
то много по-бързо и по-евтино. Толкова години това обещание не беше
използвано от нас и понеже членовете на Верската общност „Бяло Братство“
са лишени от своите помагала, затова надяваме се, че Държавното
обединение на издателствата ще удовлетвори нашата молба.

София, 21 май 1957 г.

С почитание:
Верска общност „Бяло братство“
за Братския съвет:

Председател:

/Борис Николов/

Секретар:

/Жечо Панайотов/

АМВнР, ф. 10, оп. 7, папка 9, пореден 78, л. 2. Оригинал. Машинопис.

№ 40

**Справка от служителя на Комитета Гавраил Димитров по повод
поверителното изложение на Н. Антоу от 14 май 1957 г.³¹**

5 юни 1957 г.

Никола Антов Вълчев е член на Братския съвет и председател на контролния съвет при верската общност „Бяло братство” /Дъновисти/, кв. Изгрев, София. Поради това обстоятелство, изнесените от него факти и данни в поверителното му изложение до Комитета от 14 май 1957 г. за съществуващи нередности и закононарушения при верската общност „Бяло братство”, придобиват особено значение.

Наложително е специално и по-задълбочено проучване от страна на органите на МВР на следните моменти на изложението:

1. В централното ръководства на "Бяло братство" са се промъкнали съмнителни личности, с престъпно минало и вражески произход, от които не може да се очаква никаква лоялност спрямо народната власт. Мнозина от тях, като Борис Николов - председател на Братския съвет, Николай Николов Дойнов - домакин на братството и ръководителката на клона "Бяло братство" в Габрово -Цанка Н.Дойнова /по мъж Йордан Екимова/, са били засегнати от народната власт, която им е национализирала предприятията-фабрики. Николай Н. Дойнов бил още голям черноборсаджия, за каквато дейност е бил осъждан и през 1952 г., преди обмяната на парите, са му били конфискувани около 73 милиона лева и 23 милиона лева в стока. Същият понастоящем под прикритието на кооперация "Битова тъкан" продължава да търгува частно /за лична сметка/ изпращайки колети от различни пощенски клонове из провинцията. В тази си нова дейност е привлякъл като сътрудник и касиера на "Бяло братство" - Жечо Панайотов Жеков.

2. Лицата Борис Николов, д-р Методи Константинов, Боян Боев и Мария П.Тодорова, живущи в кв.Изгрев № 44, София с цел за лични облаги, на 25 август 1955 г. са сключили договор в Париж и София /като автори на произведенията "Учителят"/ с лицето Жан Ловрич, директор на изданията "Всякаква книжнина", живущ на авеню Десуан Зелисе № 72 - Париж, с което са нарушили чл.22 от Закона за изповеданията, който гласи: "Изповеданията могат да поддържат връзки с изповедания, учреждения, организации или официални лица, които имат седалището си или местожителството си извън пределите на страната, само с предварително разрешение на Директора на изповеданията".

3. Грубо закононарушение са извършили председателя на верската общност "Бяло братство" - Борис Николов и касиера на същото Жечо Панайотов Жеков, като са укрили 3-5 килограма злато /от чужди златни монети и златни накити/, собственост на верската общност "Бяло братство".

До 1 септември 1946 г. това злато се е съхранявало от домакина на братството Манол Иванов Манолов, който на същата дата по искане на Борис Николов и Жечо Панайотов Жеков го е предал на последните в присъствието на Коста Стефанов - счетоводител на братството. Първите двама, с укриването на въпросното злато, като не го декларират, са нарушили чл.8, ал.1 от Закона за търговията с външни платежни средства /Д.в. бр.208/1946 г./ и точка 24 и 43 от 986-то постановление на Министерския съвет, за което си престъпно деяние би следвало да бъдат подведени по чл.117 от Наказателния кодекс /предвиждащ наказание - лишаване от свобода до 3 години, а в маловажни случаи - с поправителен труд или с глоба до 800 лева/.

Чл.8, ал.1 от Закона за търговията с външни платежни средства гласи:

"Всички местни лица в страната са длъжни да декларират и предложат на Българската народна банка за изкупване в петнадесетдневен срок от научаване за тяхната разполагаемост, всичките си външни платежни средства и вземания в чуждестранна валута, които те имат в собственост или владение".

Този закон е отменен с Указ на Президиума на Народното събрание – „Известия” бр. 1/1953 г., като след тази дата всички сделки с валутни ценности се уреждат въз основа на разпорежданията на 986-то постановление на Министерския съвет, публикувано в "Известия" бр.1 от 2.I.1953 г.

Точка 24 от 986-то постановление гласи:

"Всички местни лица са длъжни да декларират и предложат на Българската народна банка за изкупване постъпилите в тяхна собственост или разпореждане, в страната или в чужбина, валутни ценности и вземания от иностранни лица в местна или иностранна валута в 7-дневен срок от деня на научаване за придобиването."

Точка 43 от постановлението гласи:

"Държавните, кооперативните и обществените учреждения, предприятия и организации, с изключение на указаните в Гл.VI, не могат да държат злато и платина в какъвто и да е вид.

Същите продават наличните количества на Българската Народна банка в 7-дневен срок от влизане в сила на настоящето постановление, а новопридобитите - в 7-дневен срок от придобиването."

От всичко гореизложено и от изнесените данни в изложението на Никола Антов Вълчев до Комитета от 14 май 1957 г. се констатира наличието на извършени груби закононарушения от страна на отделни членове на братския съвет на верската общност "Бяло братство", кв. Изгрев, София, поради което следва да им се потърси отговорност, след като меродавността на изнесените данни и улики бъдат старателно проверени от съответните държавни органи.

П р е д л о ж е н и я:

1. Изложението на Никола Антов Вълчев до Комитета от 14 май 1957 г. и приложеният към него препис от договор /сключен между Борис Николов, д-р Методи Константинов, Боян Боев и Параскева Тодорова, живущ в кв.Изгрев № 44, София, от една страна и лицето Жан Ловрич директор на изданията "Всякаква книжнина", живущ на авеню Десуан Зелесе № 72 Париж/, заедно с един екземпляр от настоящата справка да се изпратят поверително до Министерство на вътрешните работи на разпореждане.

2. Комитетът своевременно да осветли съответните органи на Министерство на вътрешните работи за състоянието в централното ръководство на верската общност "Бяло братство" и да даде мнение за опазването на Никола Антов Вълчев при един евентуален съдебен процес. Това е необходимо с оглед да се създадат предпоставки за по-здраво укрепване на Антов в Централното ръководство на братството, като се злепоставят и евентуално накажат някои от досегашните членове на братския съвет - противници на Никола Антов.

Г. Димитров

АМВнР, оп. 9, дело 38, преписка 1119, л. 50-52. Оригинал. Машинопис.

№ 41

**Уведомително писмо от Братския съвет на Бялото братство до
КВБПЦРК за проведено събрание на общността и приетата от него
резолюция**

10 юни 1957 г.

Другарю Председател,

Тук приложено Ви изпращаме резолюцията на събранието на членовете на верска общност „Бяло Братство” - София, състояло се на 9 юни 1957 год., 17 часа. Дневният ред на това събрание бе определеният от Комитета Ви, съгласно писмото за разрешението му.

Позволяваме си да отбележим, че Никола Антов Вълчев е поискал от Вас това събрание от свое име, когато няма това право. Отговорният орган за свикване на събрания е Братския съвет на верската ни общност. Въпреки това, ние приехме събранието за редовно, присъстващите предложиха да се избере председател на събранието, като с пълно болшинство бе избран за такъв Илия Узунов и за секретар-протоколист - Елена Андреева.

Никола Антов Вълчев не пожела да се подчини на това законно решение на събранието, като искаше сам да председателства събранието. Присъстващите реагираха и той като прочете пред събранието Вашето писмо за дневния ред, напусна залата. След неговото излизане, събранието протече при пълен ред и спазване определеният от Вас дневен ред.

Като представяме резолюцията на това събрание и в изпълнение на неговите решения, молим да вземете предвид, че от деня на събранието - 9 юни 1957 год., Братския съвет отнема правото на Никола Антов Вълчев да представлява нашата верска общност пред Вас и пред други учреждения.

С почитание:

Верска общност „Бяло братство”

Братски съвет:

Председател: *Бор. Николов*

Секр.: *Ж. Панайотов*

РЕЗОЛЮЦИЯ

гласувана от събранието на Верската общност "Бяло братство" в София, състояло се на 9 юни 1957 г. в 17 часа, свикано съгласно писмо от Комитета на вероизповеданията.

Събранието, като изслуша обясненията на председателя на Братския съвет, по повдигнатите материални и финансови въпроси, разисквано бе върху тях и бяха гласувани и взети следните решения:

1. Одобрява дейността на Братския съвет и му гласува пълно доверие.

2. Братският съвет да освободи Коста Стефанов от заеманата от него длъжност - счетоводител на Братството.

3. Братският съвет да отнеме пълномощното на Никола Антов, с което му се дава право да бъде представител пред всички органи и власти в страната.

4. Върховният съвет да отстрани и освободи Никола Антов като член на Братския съвет и като член на финансовия съвет. Също да освободи Коста Стефанов като член на Финансовия съвет.

Резолюцията се подложи на гласуване и се прие с абсолютно болшинство от всички присъствували.

Председателят на събранието направи обратното предложение: Никола Антов и Коста Стефанов да останат на заеманите от тях длъжности.

За това предложение никой от присъстващите не гласува.

На това събрание присъствуваха над 200 души.

Председател на събранието:

/Илия Узунов/

Протоколчик-секретар:

/Елена Андреева/

АМВнР, оп. 7, пореден 77, преписка 2-2-7, л. 8-9. Оригинали. Машинопис.

№ 42

Уведомително писмо от Братския съвет до Комитета за взето от Върховния съвет решение за промени в управителните органи на общността

1 юли 1957 г.

Другарю Председател,

Съобщаваме Ви, че съгласно решението на Върховния съвет на верска общност „Бяло братство”, изразено с отделни декларации-протоколи на членовете на този съвет, в управлението на нашата верска общност има следните промени:

1. Освободен е от длъжността член на Братския съвет в София – Никола Антов Вълчев, считано от 9 юни 1957 год.

2. Разформирова се „финансовия” съвет при Братския съвет в София, като членовете му се освобождават от длъжност, считано от 9 юни 1957 год.

След тази промяна, Братския съвет в София се състои от следните 5 члена:

Борис Николов Дойнов

Боян Димитров Боев

Жечо Панайотов Жеков

Паша Петрова Теодорова

Симеон Хараламбиев Симеонов

Председател на Съвета продължава да бъде Борис Николов Дойнов, а секретар – Жечо Панайотов Жеков.

При нужда, за свързка с Вас определяме председателя на Братския съвет – Борис Николов Дойнов. Същият може да бъде потърсен и по телефон 6-27-93, квартал „Изгрев”.

С почитание:

Верска общност „Бяло братство”:

Бор. Николов

Б. Боев

Ж. Панайотов

С. Симеонов

П. П. Теодорова

АМВнР, ф. 10, оп. 8, пореден 83, л. 15. Оригинал. Машинопис.

№ 43

Доклад от служителя на Комитета Иван Узунов за проведено наблюдение на честване на Бялото братство по случай 12 юли – рождения ден на П. Дънов

13 юли 1957 г.

На 12 т.м. – Петровден – присъствах на религиозната служба по отпразнуване годишнината на „учителя” на Бялото братство.

В 4 ч. сутринта службата бе започнала с песни /аз пристигнах в 4.25 ч./. Присъстващите бяха изпълнили салона, като всички столове бяха заети. Постепенно до 5 ч. числото на присъстващите нарасна и при провеждането на игрите не беше по-малко от 1000 души. Преобладаваха жените /средна възраст, по-малко стари жени/. Числото на мъжете беше не малко. Децата бяха малко.

Службата започна с песни под шефството на цигулар. Между песните се четяха откъси от евангелието /Лука, Матей, Иоанна/ от нарочно подготвени лица.

В 6 ч. без 15 минути започна утринната беседа от проповедник /името не можах да узная/. Той прочете от начало до край в продължение на 1 ч. и 20 м. беседата на Учителя под I-то Мусаленско езеро, произнесена през 1925 г. на религиозното шествие на Бялото братство при дъжд, град, гръмотевици и сняг.

Беседата е отпечатана в една от книгите на Бялото братство. Излагайки основните положения на своето „движение” учителят е имал за цел при най-лоши атмосферни условия да подложи своите последователи на трудностите, за да изпита предаността им, твърдостта им. Беседата е озаглавена „Малкият кръст”. От многото последователи – екскурзианти на върха са се изкачили не малък брой /стари и млади/ пред които след това на езерото под върха учителят е изнесъл своята беседа и наградил издържалите до край с благодарност наричайки ги смели поборници на любовта. Проповедникът след това прочете имената на много от тях които са живи както и на починалите. Когато се произнасяха имената на присъстващите живи, слушателите отправяха погледи към тях, изговаряйки „браво”, а някои за да засвидетелстват уважението си ставаха на крака.

След беседата множеството начело с проповедника се отправиха при гроба на учителя, намиращ се в Парка на Бялото братство. Тук също бяха прочетени полугласно молитви и бе изпята песен.

От гроба всички се отправиха на поляната, където под звуците на струнен оркестър около 600 души играха традиционните си танци. По това време заваля дъжд и въпреки това не малко продължиха играта. Другата част се прибра в салона, където се пяха песни.

При това положение аз престоях до 9 ч. сутринта и напуснах.

За същия ден в кухнята се приготвяваше обяд. Имаше голямо раздвижване около подготовката на обяда. От една каруца се разтоварваха плодове. На обяда не присъствах.

След обяд отново посетих братството. За 17 ч. бе обявена беседа, която обаче не бе изнесена. Присъстващите бяха изпълнили салона и някои от тях ставаха като прочитаха стихове от евангелието и правеха нещо като „свидетелство” подобно на петдесатниците.

От 19 ч. започна литературно музикална част, която продължи до късно вечерта. Аз стоях до 22 часа.

Най-напред се представи смесен хор от 40-50 души под диригентството на възраствана жена. Хорът изнесе кратка програма от молитвени мелодии.

След това започна литературната част. Съобщено бе, че за първи път в братството ще се изнесат творби на поетите на Бялото братство. Интересът беше много голям. Четяха свои стихове /повечето посветени на чудния живот на учителя/ млади и стари привърженици на братството. Тази част продължи около 2 часа на която се четяха повече от 15 души „поети” както ги наричаше конферансието.

След тази литературна част започна концерта на струнния оркестър 30 души цигулари ведно с пианото заедно с вокални продукции изнасяни от не лоши солисти /млади мъже и жени/.

В 22 ч. напуснах салона в който концерта продължи.

Ив. Узунов

АМВнР, оп. 9, дело 37, преписка 1111, л. 1-2. Оригинал. Машинопис.

№ 44

Молба от Никола Антов и Коста Стефанов до Държавния контрол за намеса с цел поставяне в ред отчетността на Бялото братство и анулиране решенията за разформироване на Финансовия съвет и тяхното освобождаване от заеманите в ръководството на общността постове

между 1 и 18 юли 1957 г.

Другари,

Обществото започна своето съществуване от началото на 1945 г., след смъртта на Учителя Петър К. Дънов. За неговото съществуване, като верска общност „Бяло братство” се изготви от Върховния съвет през 1947 год. Устав, който е депозиран на Комитета при М-вото на външните работи

по въпросите на православната църква и религиозните култове за одобрение. Устава е прегледан от назначените комисии за целта и чака утвърждаването от Министерството.

Съгласно чл.9 от този устав, обществото се ръководи от следните органи: Върховен съвет, Братски съвет и Финансов съвет /контролна комисия/.

Понеже устава не е още утвърден, ръководството не се е устроило, съгласно изработения и одобрен устав от същото. И затова материалната отчетност не е поставена, съгласно постановленията и наредбите на М-во на финансите. По-голямата част от братското имущество не инвентаризирано и не е поставено под счетоводна контрола. Първичните описи от 1945 год. не са осчетоводени и укрити от членове на Братски съвет /касиера и председателя на съвета/. И до днес не направена инвентаризация на книжнината, музейното имущество, мебели и др.

Въпреки енергичното настояване от три години на счетоводителя, Коста Стефанов да се направи инвентаризация на цялото имущество и се постави под счетоводна контрола всички дейности от материален характер на братството, председателя на съвета Борис Николов по разни претексти е отлагал да се направи това. Върховния съвет не се е събрал от пет години, тъй като не получи за това разрешение от Комитета.

Поради енергичното настояване от нас да се постави счетоводна контрола материалното имущество, понеже ние носим отговорност за това, четирма члена от съвета са поискали разформироването на финансовия съвет и отстраняването на счетоводителя от Върховния съвет, което последния е одобрил, без да се събере на редовно събрание и изслуша причините за това наше искане. Те това направиха, за да се освободят от счетоводната контрола и изобщо от контрол. По този начин те не само не изпълняват финансовите и счетоводни закони, но и самия устав, съгласно който трябва да се устроят и работят.

Като ви донасяме това, молим за вашата намеса, за да се постави отчетността на обществото, съгласно устава, финансовите и трудови закони в страната, като се анулират незаконните и своеволните им решения.

С почитание:

Н. Анто

К. Стефанов

АМВнР, ф. 10, оп. 7, папка 11, пореден 167, преписка 2-2-7, л. 7

№ 45

Справка от служителя на Комитета Гаврил Димитров относно искане на Бялото братство за връщане на имоти одържавени по Закона за отчуждаване на едрата градска недвижими собственост

27 юли 1957 г.

Верската общност „Бяло братство” още преди 9.IX.44 г., със свои средства и за свои нужди, е закупила някои места в кв. „Изгрева” - София.

Върху някои от тези места построява молитвен дом, трапезария за общо хранене на нейните членове, засажда градини и пр. Но тъй като общността „Бяло братство” не е имала а и сега няма качество на юридическа личност /няма утвърден устав/ всичките и имоти били купени на името на скрити пълномощници, като правата на общността са били оформени с декларации, подписани от скритите пълномощници а именно, че въпросните имоти са купени със средства на верската общност и че се ползват от същата.

Фигуриращи по документацията като имоти на частни лица, голяма част от тия имоти биват отчуждени въз основа прилагането на Закона за едрата градска собственост.

Въпросните недвижими имоти са водени като частна собственост на следните скрити пълномощници /до и след отчуждаването/:

1. Васил Атанасов Славов притежава в кв. II, място /парцел 1 и 7/ от 2500 кв.м., нотариален акт № 109, т. 22, дело 3528/37 г. Цялата площ от 2500 кв.м. е отчуждена.

2. Жечо Панайотов Жеков - имот от 1184 кв.м. в кв. II, парцел 1, нотариален акт № 180, т. 18, дело 3536/34 г. Отчужден е целият парцел;

3. Тодор Стоименов Георгиев - имот от 7120 кв.м., в кв. II, парцел 2, оформен с нотариален акт № 53, т. 11, дело 1657/26 г. От имота за отчуждени 3500 кв.м.

4. Боян Димитров Боев - имот от 3000 кв.м, в кв. II, парцел 2 нотариален акт № 164, т.5, дело 759/38 г. От него са отчуждени 1500 кв.м.

5. Параскева Петрова Теодорова - имот от 1500 кв.м. в кв. II, парцел 2, нотариален акт № 2330, т.11 - 7 дело 2106/31 г. Отчуждени са 1000 кв.м./или 2/3 от построения молитвен дом/.

6. Савка Георгиева Керимидчиева - /имот същия - намиращ се в съсобственост с Параскева Петрова Теодорова/.

7. Тодор Стоименов Георгиев, Петко Лулчев Епитропов и Жечо Панайотов Жеков - съсобственици на имот от 2900 кв.м. в кв. II, парцел 10 отчуждена цялата площ.

8. Д-р Иван Жеков - имот от 7500 кв.м. в кв.кв.15 и 19, парцели 12, 13 и 14, нотариален акт № 102 т.9, дело 1885/26 г. Отчуждени са 2500 кв.м.

9. Параскева Петрова Теодорова - имот от 1261 кв.м., кв.Х парцели 12-14, нотариален акт № 42, т.9, дело 1568/30 г. Отчуждени 1261 кв.м.

10. "Параскева Петрова Теодорова и Мария Михайлова Тодоров; съсобственици на имот от 2500 кв.м. в кв. XIX, парцели 21 и 22, нотар[иален] акт № 147, т.6, дело 1164/34 г. Отчуждени са 2500 кв.м.

Или от общо 29,465 кв.м. площ по закона на едрата градска собственост са отчуждени общо 18,845 кв.м.

Верската общност "Бяло братство" с изложение от 6.VIII.56 до Комитета моли последния да ходатайствува пред ЦК на БКП и пред Министерския съвет въпросните отчуждени имоти да и се възвърнат.

След преглед на цялата преписка и извършен оглед на самото място считам, че въпросните отчуждени недвижими имоти, като собственост на частни лица, от юридическа гледна точка са правилно отчуждени и следователно искането на верската общност "Бяло братства" е неоснователно.

От политическа гледна точка, обаче, считам за справедливо и целесъобразно допускането на едно частично задоволяване на горната общност. За последната, от одържавените въпросни имоти особено важно значение имат парцелите от кв. II и кв. XV, които имат пряко значение за нормалния духовен живот на братството. Това са следните имоти:

1. В кв. II - молитвения дом /2/3 от който е отчужден/ с двор и малка сграда - канцелария, кухня и трапезария, където общо се хранят членовете на братството от така наречените два класа;

2. Поляната, която се използва през цялата година за молитви на открито и за духовни и гимнастически упражнения. В тези упражнения редовно всяка неделя вземат участие към 600 души;

3. В кв. XV - мястото с гробът на Дънов - "Учителят" на братството, където е бил погребан последния с специално разрешение на Министерския съвет - писмо от 30.XII.1944 г. /цялата площ около гроба се поддържа в парк-градина, с насаждения от ягоди, овощни дръвчета и цветя/.

Във връзка с гореизложеното предлагам да се направят постъпки пред Министерския съвет за допускане на частична корекция в решенията за одържавяване имотите на верската общност „Бяло братство” одържавени като собственост на частни - скрити пълномощници по Закона за ЕГПС, в смисъл - на верската общност "Бяло братство" да бъдат предоставени за безвъзмездно ползване - парцелите в кв. II и кв. XV, включващи:

1. Гроба на Дънов.

2. Поляната за духовните гимнастически упражнения и

3. Дворът, заедно с молитвения дом, канцеларията, кухнята и трапезарията.

При такова едно разрешение на въпроса ще се запази собствеността на държавата върху тези имоти, а същевременно ще се отстранят и някои несъобразности като тези - братството да плаща наем на две трети от молитвения дом и наем на част от поляната.

По въпроса предварително устно е говорено с др. Караджов началник отдел „Държавни имоти” при МКСБ, който е на същото мнение.

Г. Димитров

АМВнР, ф. 10, оп. 6, пореден 88, преписка 2-2-7, л. 19-21. Оригинал. Машинопис.

№ 46

Молба от Братския съвет до Комитета за издаване разрешение за отпечатване на книги на П. Дънов³²

6 октомври 1957 г.

Другарю Председател,

Съобщават ни от Полиграфиздат с писмо № I-8872/2.X. т.г., че за издаване на книгите на Учителя Петър Дънов следва да искаме разрешение от поверения Ви комитет.

За нашата верска общност „Бяло братство” е необходимо отпечатването на беседите и лекциите, които е държал Учителя Петър

Дънов. Те са предназначени само за членовете ни , а не за разпространение между външни среди.

Когато през 1950 година ни се отчужди нашата печатница, гдето печатаха беседите на Учителя, обеща ни се от някои места, между които и от поверения Ви Комитет, че ще ни се даде всяко съдействие за печатането им. Вече толкова години не сме печатали нищо, а нуждата е належаща.

Молим дайте съгласието си и разрешението Ви за печатане книгите на Учителя Петър Дънов, прогресивното съдържание на които Ви е добре известно.

С надежда, че ще получим Вашето съдействие в случая, оставаме с другарски поздрав:

Верска общност „Бяло братство” за Братския съвет:

Председател: *Бор. Николов*

Секретар: *Ж. Панайотов*

АМВнР, ф. 10, папка 9, оп. 7, пореден 78, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 47

Жалба от Братския съвет до министър-председателя и Комитета за извършените на 6 декември обиски в кв. „Изгрев” от служители на Народната милиция и Държавна сигурност³³

7 декември 1957 г.

Другарю Председател,

На 6 декември т.г. органи на Държавна сигурност дойдоха в кв. Изгрев, направиха обиск в складовете на верска общност „Бяло братство” и иззеха литература на братството – беседите на Учителя П. К. Дънов.

Направиха обиск в бившето жилище на Учителя, което за нас е светиня, пренесоха личната му библиотека в една от стаите и запечатаха жилището му.

Направиха обиск в частни домове на Борис Николов, Боян Боев, Жечо Панаойтов, Паша Теодорова, Елена Андреева, Крум Въжаров, д-р Иван Жеков, Милка Аламанчева, Гради Минчев, Стоянка Илиева и други, взеха всичката литература – беседите на Учителя, други книги, лични бележки, тетрадки, портрети, частна кореспонденция, пишешци машини, братски и частни.

В някои домове, някои от органите на властта си позволиха да смачкат портрета на Учителя и да го хвърлят в печката, както направиха в дома на Елена Андреева.

Цялата акция на властта е нарушение на чл. 78 от Конституцията на Н. Р. България, който член дава право на свободна дейност на религиозните общества.

Братството винаги се е отзовавало и подкрепяло инициативите на отечественофронтовската власт и всички държавни наредби.

Горните деяния на органите на властта са незаконни и те огорчават хиляди граждани в нашата страна – добри работници в Т.К.З.С., фабрики, строежи и други.

Молим , другарю Председател, нареждането Ви да се спре това деяние и да се върне взетата литература и всички взети неща.

С почит:

Братският съвет на верска общност „Бяло братство“:

Бор. Николов

Б. Боев

Ж. Панайотов

П. П. Теодорова

АМВнР, ф. 10, оп. 7, папка 9, пореден 78, л. 3 с гръб. Оригинал. Машинопис.

№ 48

Допълнителна жалба от Братския съвет до министър-председателя срещу решението за инкриминиране на беседите на П. Дънов

17 декември 1957 г.

Другарю Министър,

В допълнение жалбата ни от 7 т.м. молим да вземете предвид и следното:

Решението да се инкриминират беседите на Учителя П. К. Дънов е прибързано и неправилно. То трябва да се коригира.

Учителят остави огромно книжовно наследство, с което той се очерта като един голям съвременен философ, религиозен мислител, учен, педагог, музикант, самобитен и оригинален. Неговото творчество обхваща няколко области:

1. Беседи, в които засяга почти всички въпроси, които вълнуват съвременния човек в областта на религията, философията, науката, педагогиката, обществения живот и др.

2. Музикално творчество: песни, упражнения, художествени музикални пиеси на брой около 200. Красива оригинална музика, която сама по себе си е цяло богатство.

3. Гимнастически упражнения, хигиенични, здравословни с музика, които се правят сутрин на открито сред природата /паневритмия, слънчеви лъчи и др./

4. Той създава братството, едно общество основата на което е колективният живот, взаимопомощта, природосъобразен и хигиеничен живот. Членовете на това общество са вегетарианци, трезвеници, любители на природата.

Това културно наследство е плод на творческия гений на нашия народ, възникнало и развило се на местна почва. Един ден то ще влезе в съкровищницата на общочовешката култура като голям ценен принос. Ако сега изведнъж бъде осъдено и унищожено прибързано, може би по доноси и клевети на зловни и користолюбиви хора, няма ли един ден историята да осъди отечественофронтовската власт за това?

Беседите на Учителя са разпространени в цял свят. И един ден може да се намерим в положението други отвън да оценят това културно

богатство и да отворят очите ни за него, докато ние вече сме го порицали и осъдили. Ето какво не трябва да се допуска.

Доколкото имаме отзиви за Учителя и неговото дело от общественици, мислители и учени във от нашата страна, те са добри.

Кентърберийският епископ Хюлет Джонсън³⁴, който мина през България на връщане от Москва, посети Изгрева и се запозна отчасти с живота на братството. Той се произнесе така: „От всички духовни общества, които посетих, тук намерих живот”.

Професор Фериер³⁵, големият швейцарски педагог, издаде книга за Учителя Петър Дънов.

Историкът на славянството Николай Державин при посещението си в България през 1945 г. държа две сказки върху богомилското учение. В разговор с наши приятели той каза: „Вие сте вторите богомили в България. Като специалист по историята на славянските народи аз съм проучил беседите на П. К. Дънов и вашето общество и ще напиша книга за това, защото виждам, че вашите сънародници не ви познават и ценят, както не познават и първите богомили. Ако има една светла страница в българската история, тя е епохата на богомилството.”

Затова ние молим другарю Министър, Вашето застъпничество да се запази издетата книжнина на братството, да не се унищожава след като се проучи от компетентни хора и на членове от верска общност „Бяло братство”. Тогава да се вземе становище и решение по въпроса.

Ние сме уверени, че след проучването издетата книжнина ще ни се върне. Това очакваме и това искаме от Вас.

С почит:

Братският съвет:

Бор. Николов

Б. Боев

Ж. Панайотов

П. П. Теодорова

АМВНР, ф. 10, оп. 7, папка 9, пореден 78, л. 5 с гръб. Оригинал. Машинопис.

№ 49

Докладна записка от Гаврил Димитров до председателя на Комитета относно снемането на Никола Антов от длъжността секретар на 184 ОФ организация след попадане на част от ръководството ѝ под влияние на „реакционни елементи” от братството

17 декември 1957 г.

Другарю Председател,

От извършената проверка по приложения протокол на събранието на 184 ОФ организация, състояло се на 3.X т.г. донасям следното:

През 1956 г. Никола Антов бива избран за член на ръководството и секретар на 184 ОФ организация в кв. "Изгрева" - София. По същото време започва откритата борба между оформилите се две групи сред верската

общност „Бяло братство”, кв. "Изгрева", оглавени - едната от Борис Николов Дойнов, Никола Дойнов, Стефан Дойнов, Жечо Панайотов и др., и втората от Никола Антов и Коста Стефанов - счетоводител на братството. Тази борба постепенно се пренася и в самата 184 ОФ организация, членският състав на която е почти само от дъновисти, за да се стигне до събранието на 3.Х т.г., на което се сменя решението на парт[ийното] бюро на п.п.о. - кв. "Сталин" - Снемане на Никола Антов от длъжността секретар на 184 ОФ организация и изключването му от последната.

Никола Антов се обвинява в: използване организационното си положение за уреждане на лични въпроси - кариеризъм; злепоставяне на държавната власт и милиция, като се представя за неин орган и заплашва писмено и устно гражданите; клеветничество по отношение на народния съветник др. Дочо Байрямов, на председателя на 184 ОФ организация др. Димитрия Василева и други граждани; побоища и непристойно държание и незаконно съжителство.

В процеса на проучването влязох в личен контакт с др. Петко Коларов - партийен секретар на п.п.о. в кв. "Сталин" (в чиито район попада "Бялото братство") и с др. Николов - председател на I районен комитет на ОФ. По изказванията на др. Николов, стана ясно, че както РК на ОФ, така и п.п.о. кв. "Сталин" са били подведени, неправилно информирани по въпроса от някои партийни членове на местната п.п.о. и от ръководството на 184 ОФ организация, начело с нейния председател др. Димитрия Василева. Др. Николов заяви, че действително Никола Антов с неговия груб метод на работа сред народа в кв. "Сталин" /по специално сред "Бялото братство"/, с неговите осъдителни прояви - представяне като доверено лице на народната милиция, побойник и пр. е станал непоносим сред местната отечественофронтowska маса и правилно би било неговото прехвърляне в друга ОФ организация, което е сторено. Независимо от провиненията на Н. Антов, според др. Николов, не е трябвало да се допуска провеждането на 3.Х т.г. събрание на 184 ОФ организация, дори той бил дал такива указания, но въпреки тях събранието било проведено, като е било масово посетено от много членове на "Бялото братство" не членове на 184 ОФ организация. На събранието не е имало представители нито от РК на ОФ, нито от п.п.о. кв. "Сталин". По този начин хората на Борис Николов Дойнов са могли свободно и безпрепятствено да овладеят събранието и да проведат своя линия.

Др. П. Коларов, партийен секретар на п.п.о. в квартала заяви, че на въпросното събрание не е присъствувал човек на партийното бюро, при се че се е снемало тяхно решение. За целта били са натоварили др. Марин Матев, но последния не е отишъл. Др. Коларов не бе в състояние да даде по-подробно сведение за Никола Антов и за създадените се отношения в "Бялото братство", тъй като е партийен секретар от една година и не познава още добре хората в квартала.

По-ценни сведения даде др. Николов - председател на I РК на ОФ, който до преди една година е бил на работа в Сталински районен комитет на БКП и добре е запознат с живота и борбите на дъновистите в кв. "Изгрева". По негови сведения до 1949 г. при "Бялото братство" е имало изградена п.п.о., в която е членувал и Н. Антов, но впоследствие същата бива разтурена

, като по всяка вероятност нейните членове са продължили да членуват в други първични партийни организации. Според др.Николов, Антоу бил много изпълнителен, внимателен към тия, които му възлагали задачи. По отношение на изпълнителите /народа/ обаче, той се отнася много грубо, обичал да командва и изисквал безропотно подчинение. Др. Николов даде ценни сведения и за др. Д. Василева - председателка на 184 ОФ организация, член на БКП. Същата произхождала от прогресивно селско семейство от Пазарджишко, неомъжена. Била на работа в Кинематографията, но от 9 месеца е съкратена и още е без работа. Същата живее безплатно в семейството Папазови - дъновисти, бивши фабриканти, засегнати от национализацията. Хранела се при "Бялото братство". Общувала с бивши фашистки генерали. Не посещавала партийните събрания.

Друг един комунист, който е член на 184 ОФ организация и е присъствувал на събранието на 3.X.1957 г. това е др. Тодор Михайлов - началник вагонен отдел при Министерство на транспорта и съобщенията. По преценка на другарите той се е опълчил против Н.Антоу, за да може да го замести. Майка му била дъновистка от 1924 г. и в миналото той често е ходел с нея при дъновистите и понастоящем от тях получава книги за четене. След 9.IX.11944 г. е бил началник на царския влак, когото обира /задига кадифета, златни и сребърни прибори и др./, за което е бил понижен в службата. Същият си е направил нова къща върху парцел на "Бялото братство" с помощта на Христо Папазов и Славчо Печенинов и двамата дъновисти.

Тон на събранието на 184 ОФ организация на 3.X.57 г. против Н. Антоу дават председателката на организацията - Д. Василева и Тодор Михайлов. Последните са се възползвали от отсъствието на представители на п.п.о. и на РК на ОФ и от своето положение на редовни членове на партията избират за протоколчик дъновиста В. Пашов - дясната ръка на Борис Дойнов и позволяват на събранието Н.Антоу да бъде оклеветен и наричан "фашист" и "разбойник", за което мнозина от тях са дадени под съд от Антоу. За двуличието на Д.Василева говорят и фактите, че тя е допускала препис от протокола на събранието от 3.X т.г. на 184 ОФ организация да се даде на противниците на Н.Антоу от "Бялото братство", които го разпращат до всички свои членове в страната с цел . да zlepоставят, дискредитират напълно Н.Антоу, като същевременно на последния се отказва да се издаде препис от протокола.

ИЗВОДИ:

1. Първичната партийна организация в кв. "Сталин", страхувайки се от работите в кв. "Изгрева", е изпускала напълно работата там по ОФ линия, като партийния секретар др. П. Коларов, поради неопитност, се е предоверявал на партийните членове др. Д. Василева, др. Тодор Михайлов и др. Вследствие на неопитността на партийния секретар се допуска снемането на решение на партийното бюро на кварталната първична организация против Н.Антоу, без да присъствува човек от партийното бюро.

2. Д. Василева като член на Партията и като председател на 184 ОФ организация - кв. "Сталин", вероятно озлобена от съкращаването ѝ от Кинематографията и под влиянието на своите революционно настроени

хазяи Папазови, попада под пълното влияние на реакционните елементи от "Бялото братство".

3. Всички обвинения против Н.Антов, цитирани в решението на п.п.о. в кв."Сталин" се оказаха верни, с изключения само на едно -обвинението, че е клеветничил по отношение на народния съветник Дочо Байрямов и председателя на 184 ОФ организация - др. Д. Василева, а именно - че последните са се оказали напълно под влиянието на дъновистите. Изказванията, отразени в протокола, назначаването за протоколчик на събранието В. Пашов - дъновист, доверено лице на Борис Дойнов, снабдяването на "Бялото братство" с препис от протокола, отказ да се даде такъв препис на Н.Антов, сведенията за личността на Д.Василева и пр., всички тези факти показват, че Н.Антов е бил прав като ги е обвинявал в продажничество на "Бялото братство".

МНЕНИЕ

Считам, че след станалите събития около Никола Антов, независимо от неговите прояви и имайки предвид, че той си остава като обикновен член на братството, необходимо е и занапред Комитета да запази връзките си с него, макар и неофициални, тъй като същият все още има възможност да дава ценни сведения за дейността на "Бялото братство". Подобно становище към Антов имат и другарите от РК на ОФ.

По отношение поведението на др. Т. Михайлов и др. Д. Василева - председател на 184 ОФ организация би следвало да се сигнализира в РК на Партията и в РК на ОФ, но на последните това им е отдавна известно и лично партийния секретар на п.п.о. в кв. "Сталин" др. Коларов заяви, че ще изчакат да минат изборите и след това ще се занимаят с др. Д. Василева и останалите членове на Партията от кв. "Изгрев", които отбягвали да провеждат партийните директиви.

Г. Димитров

АМВНР, ф. 10, оп. 9, дело 38, преписка 1119, л. 86-89. Оригинал. Машинопис.

---

¹ П. Дънов почива на 27 декември 1944 г. в кв. „Изгрев” от естествена смърт. Според някои автори около смъртта на П. Дънов съществуват „някои неясни моменти – дали е самоубийство, убийство или естествена смърт” (Пантев, А., Гаврилов, Б. Стоте най-влиятелни българи в нашата история. С., 1997. 134) или пък направо се твърди, че умира „в килиите на Дирекцията на милицията” (Груев, Михаил. Людмила Живкова – пътят към „Агни Йога”. – В: Преломни времена. Юбилеен сборник в чест на 65-годишнината на професор Любомир Огнянов. С., 2006. 813). По-подробно върху този проблем се спират авторите на издадената през 1994 г. монография „Българската гилотина. Тайните механизми на Народния съд”: „Д-р Петър Дънов, ръководител на „Бялото братство”, е арестуван заедно с Любомир Лулчев. След предварителното следствие е освободен и поставен под домашен арест в къщата си в квартал „Изгрева” с цел да бъде използван евентуално като свидетел. На 28.XII.1944 г. д-р Петър Дънов се самоубива. За случилото се Трайчо Костов незабавно информира Георги Димитров в Москва.” (Мешкова, П. Шарланов, Д. Българската гилотина. Тайните механизми на Народния съд. С., 1994. Авторите, обаче не посочват източник който да подкрепи тези техни твърдения) Подобна интерпретация за смъртта на П. Дънов се среща и в излезлия година по-късно сборник „Дъновизмът без маска”. В една кратка редакторска бележка под линия се твърди следното: „Животът на П. Дънов преминава без забележителни събития до 27 декември 1944 г., когато почива като следствен в килиите на полицията. Неговите последователи го чакат три дни да възкръсне, но това не става.”

(Дъновизмът без маска. В. Търново, 1995 // <<http://danovizam.hit.bg/>> Отново не е посочен източникът, който е ползван.) След внимателен анализ, може почти сигурно да заключим, че първоизточник на съществуващите съмнения най-вероятно е едно изречение в издадената през 70-те години на ХХ в. „История на философската мисъл в България” (в четири тома). В един от томове на поредицата има посветена кратка статия и на Бялото братство – „Дъновизмът”, където срещаме следното кратко изречение: „През есента на 1944 г. Петър Дънов се самоубива.” (История на философската мисъл в България. С., 1976. 197. Както и при другите цитирани заглавия, и при това липсва източник на иначе категоричното твърдение.) Малко известен факт е, че именно това изречение провокира последователите на братството да се свържат с диагностициралите заболяването и присъствали при смъртта на П. Дънов лекари. Това са д-р Рада Борова, д-р Стефан Кадиев и д-р Дафина Саев, които в края на 1977 г. съставят, подписват и заверяват декларации описващи последните дни на П. Дънов. И тримата дават еднаква диагноза – бронхопневмония, свидетелствайки, че в последните дни преди смъртта си на 27 декември 1944 г., П. Дънов прекарва в своята стая на „Изгрева”, а не в милицията. (Декларациите са публикувани в: Изгревът на Бялото братство. Пее и свири, учи и живее. Сборник. Т. 2. С., 1995. 329-331)

² На 10 август 1945 г. в София е проведен събор на Бялото братство. Тогава е формиран Върховен Братски съвет, включващ всички ръководителите на братства в страната. Решено е да се закупи печатарска машина за нуждите на братството, благодарение на която е основана печатницата „Житно зърно”, а за неин директор е назначен Никола Антов, член на Братския съвет. И тъй като нейната дейност е свързана най-вече с отпечатване беседите на П. Дънов, Братският съвет се погрижва да придобие авторските права върху тях. Поради тази причина влиза в контакт с наследниците на П. Дънов по линия на сестра му Мария и брат му Атанас. На двете групи наследниците са изплатени по 400 000 лв. или общо 800 000 лв. от братската каса. (Изгревът на Бялото братство. Пее и свири, учи и живее. Сборник. Т. 3. С., 1995. 193-196). Въз основа на ПМС от 13 март 1950 г. в полза на Държавното полиграфическо обединение (ДПО) са предадени последните неодржавени 7 книгопечатни предприятия в София, едно от които е печатницата „Житно зърно”. (ДВ, бр. 65 от 18 март 1950 г.) Рекапитулацията на дейността на печатницата „Житно зърно” от 1945 до 1950 г. показва, че са издадени 51 тома с беседи на П. Дънов.

³ След погребението на П. Дънов, на 1 януари 1945 г. в дома на Жечо Панайотов се провежда събрание на което е решено да се избере 7 членен Временен Братски съвет в София, който да ръководи и организира братския живот до свикването на всеобщ събор. Неговото провеждане е насрочено за лятото на 1945 г. в гр. Айтос. Целта на събора е да сформира Върховен Братски съвет, включващ всички ръководители на братствата в страната, плюс членовете на Братския съвет в София. За тогава е предвиден и избор на постоянен Братски съвет. Във Временния Братски съвет влизат: Тодор Стоименов, Борис Николов, Боян Боев, Никола Антов, Симеон Симеонов, Паша Теодорова и Жечо Панайотов. Предвидения за свикване през лятото събор се провежда на 10 август 1945 г., но в София. На него е решено същите членове на Временния Братски съвет да бъдат избрани за членове на постоянния Братски съвет и то пожизнено, а Тодор Стоименов, като единствения жив от първите трима последователи на П. Дънов, за негов председател.

⁴ Изложението е изготвено във връзка със започналата работа по проектозакона за изповеданията.

⁵ Константин Дъновски (1830-1918) е един от най-бележитите дейци на българското Възраждане и църковно-националните борби във Варненско. Още през 1847 г. той става първият български учител в с. Хадърча, а по това време е първи в цялата Варненска кааза. Няколко години по-късно учителства и в гр. Балчик, но се завръща в с. Хадърча и през 1857 г. се жени за Добра Георгиева. През 1857 е ръкоположен за свещеник от Варненския митрополит Порфирий в същото село, но няколко месеца по-късно е назначен за енорийски свещеник при варненската църква „Св Богородица”. Изследователите на неговия живот отбелязват, че благодарение на неговите усилия постепенно сред по-будните българи в града е разпалено чувството за верска самостоятелност и национална свобода. По негова инициатива в началото на 1865 г. първият етаж на българското училище във Варна е приспособен за църква, осветена на 17 февруари от свещеник К. Дъновски. Новоприспособеният храм „Св. Архангел Михаил” получава мълчаливото одобрение на турските власти и на практика К. Дъновски става първият български свещеник във Варна.

Под негово председателство през 1866 г. във Варна е организиран събор на всички български свещеници и първенци от епархията, по време на който се избира „Привременен правилник“, поставящ Варненската църковно-училищна община начело на целия санджак, а нейният председател свещеник К. Дъновски за неин църковен глава. В началото на 1870 г. когато се избират подгласни избиратели за варненска околия за избирание на пратеник от Варненската епархия на Първия църковно-народен събор в Цариград, отец Константин Дъновски е избран на първо място между подгласните. (Георгиев, Ал. За родословието на Учителя Петър Дънов. Летопис за възрожденците Константин Дъновски и Атанас Георгиев. С., 2005. 96-120; Ников, П. Иконом Константин А. Дъновски. – Духовна култура, кн. 1-2, 1920. 131; Златев, Константин. Учението на Бялото братство. Т. I. С., 2005. 25-26) След Освобождението на България той се установява за постоянно в храма „Св. Архангел Михаил“, където служи до 1898 г. когато е пенсиониран по старост. По случай 50-годишния юбилей на първата българска църква в град Варна, Св. Синод го отличава с официята „иконом“, а правителството с „Орден за гражданска заслуга“. Общинският съвет на гр. Варна пък излиза с решение да кръсти улица на негово име още приживе. Отец Константин Дъновски почива през ноември 1918 г. и е погребан в непосредствена близост до олтарната стена на храма „Св. Архангел Михаил“. (Шинев, дякон Ясен. Отец Константин Дъновски – пример за служение на Бога и народа си (1830-1918). // <<http://www.bg-patriarshia.bg/reflections.php?id=58>>. За високата оценка на БПЦ към Константин Дъновски говори фактът, че „Църковен вестник“ посвещава цяла страница на него след смъртта му. Обърнато е внимание на неговата дейност във Варна като защитник на българската национална кауза, религиозни и просветни борби. Приведени са биографични данни и сведения за неговото погребение, извършено от митрополита с участието на цялото варненско духовенство. – Църковен вестник, бр. 41 от 30 ноември 1918 г.)

⁶ Книгата „Учителят“ излиза от печат през 1947 г. с автори Методи Константинов, Боян Боев, Мария Тодорова и Борис Николов. Тя е първи опит за едно цялостно представяне на учението на П. Дънов от четирима от най-близките му ученици. Поради тази причина и до днес някои последователи на Бялото братство я определят като „апостолически текст“, а последното ѝ издание (трето) е от 2005 г.

⁷ Има се предвид беседата на П. Дънов „Призвание към народа ми“ изнесена през октомври 1898 г. пред Варненското благотворително дружество „Майка“, в която той лансира своето схващане за славянството като носител („зародиш“, „огнище“) на новото обновление на човечеството.

⁸ През 1925 г. местната власт във Велико Търново не дава разрешение за провеждане на традиционния годишен събор на Бялото братство в града. Осуетено е провеждането и на годишния събор в кв. „Изгрев“ през 1928 г.

⁹ Тодор Стоименов (1872-1952). Председател на Братския съвет в периода 1945-1952 г.

¹⁰ Паша Теодорова (1888-1972)

¹¹ Симеон Симеонов

¹² Боян Боев (1883-1963)

¹³ В горния ляв ъгъл на писмото следната бележка на Димитър Илиев: „Връчена ми лично от Цветана Желева, кв. Изгрев, 15.V.1948 г.“

¹⁴ Помощната организация на ОФ съществува отпреди 9 септември и има за цел да подпомага преследвани комунисти и левичари – включително попаднали в затвора, нелегални и техните семейства. Има структури в цялата страна и съществува полулегално. Събира от симпатизанти пари, храна, дрехи и др. След Септемврийския преврат развива активна дейност в тясно сътрудничество с Червения кръст. Започва да подпомага войници и социално изпаднали

¹⁵ Макар и предното изложение да е изготвено на 6 май, тук се визира датата на депозиране и завеждане в Дирекцията на изповеданията, която е 8 май (Вх. № 23976-40-V от 8.V.1948 г., приложено към дело VII-3, преписка 10/48).

¹⁶ До Първата световна война учението и дейността на П. Дънов и последователите на Бялото братство са слабо познати. Постепенното увеличаване на интереса към неделните беседи на П. Дънов и откриването от 15 февруари 1917 г. на цикъл от специални лекции за омъжени жени привличат вниманието на теолога Данаил Т. Ласков и писателя Стоян Михайловски. Те в поредица от статии в „Църковен вестник“ първи обръщат внимание на неговото учение, определяйки го като „религиозна секта“. Това кара столичният

градоначалник да образува дознание по случая. Въз основа на него на 25 юли 1917 г. той изпраща доклад до министъра на вътрешните работи, в който оценява учението на П. Дънов, като „опасна религиозна секта, която се стреми да подбие християнството... напомняща едновременната богомилска ерес”. Поради тази причина със съгласието на столичния комендант на П. Дънов са забранени публичните проповеди и е глобен 25 лв. за организиране на събрания без разрешение. Градоначалникът предлага да се разучи всестранно дейността на сектата и ако е необходимо да се вземат мерки за „парализиране по-нататъшното ѝ разпространение”, а П. Дънов да бъде интерниран в гр. Варна. (Ласков, Д. Петър Дънов и неговото учение. С., 1922. 7-8) Цялата преписка по случая е изпратена в Министерството на външните работи и изповеданията, тъй като е преценено, че въпросът е от неговата компетенция. Въпреки положителното мнение за учението дадено от началника на Вероизповедния отдел Никола Семенов и настояването му да не се предприемат строги мерки срещу П. Дънов, последният е интерниран в гр. Варна, където живее в хотел „Лондон” до края на войната.

¹⁷ Делото е заведено през 1931 г.

¹⁸ Наредбата-закон за Заем на свободата е приета на 03.02.1945 г. Целта е чрез вътрешен заем да се осигурят нужните средства за ограничаване на инфлацията и високия бюджетен дефицит. Подписката за Заема на свободата се открива на 15 февруари с.г., а Националният комитет на ОФ възглавява акцията за нейното реализиране. Предвидено е да бъдат събрани около 15-20 милиарда лева. (Установяване и укрепване на народнодемократичната власт... 456, 484-486). Вследствие на изключителния натиск и активност, както на партийните, така и на държавните органи при провеждането на „всенародната акция” за Заема на свободата е осигурена сумата от 22 милиарда лева. (Вачков, Даниел, Иванов, Мартин. Българският външен дълг 1944-1989. Банкрутът на комунистическата икономика. С., 2008. 30)

¹⁹ Виж следващия документ № 12.

²⁰ Тодор Димитров (1889-1925), убит след атентатът в църквата „Св. Неделя” от 16 април 1925 г.

²¹ Бялото братство е пряко засегнато от приетия и обнародван на 15 април 1948 г. Закон за отчуждаване на едрата градска покрита недвижима собственост (ЗОЕГПНС) (ДВ, бр. 87 от 15 април 1948 г.). Още от 20-те години на ХХ в. съществува практиката имотите на Бялото братство да бъдат закупувани на името на подставени лица посочвани лично от П. Дънов, тъй като обществото не прави постъпки да бъде регистрирано и следователно няма право да притежава недвижима собственост. Поради тази причина неговите имоти от правна гледна точка се припознават като частни и подлежат на одържавяване според новоприетия закон, въпреки издадените от частните лица на Братския съвет надлежни „контра летър” документи.

²² Чл. 78 от Димитровската конституция гласи: „На гражданите се осигурява свобода на съвестта и на изповеданията, както и свободата на извършване на религиозни обреди. Църквата е отделена от държавата.”

²³ Ареста на игумена на Рилския манастир архимандрит Калистрат, чиято дейност и явни антикомунистически позиции отдавна са следени от новата власт е свързан със започналата през 1948 г. втора вълна на репресии срещу представители на БПЦ. Тя се пренася и върху евангелските църкви, с чиито ръководство БКП се разправя след два инспирирани съдебни процеса през март и юли 1949 г. На 29 юни 1949 г. архимандрит Калистрат е осъден на 10 години строг тъмничен затвор, глоба от 350 000 лв. и лишаване от граждански права за 15 години. През 1952 г. е помилван от ПНС и заточен в Бачковския манастир, където почива на 23 януари 1959 г.

²⁴ Копие от позива е изпратено до Дирекцията на изповеданията на 30 март с уверение, че освен от столичното братство молитви за мир ще бъдат отправени и от всички братства в страната.

²⁵ Чл. 31 от Закона за изповеданията гласи: „В едномесечен срок от влизането в сила на настоящия закон, централните ръководни органи на всички изповедания са длъжни да представят в Министерството на външните работи списъци с имената на своите религиозни представители и свещенослужители; същите могат да останат на заеманите от тях длъжности, ако за това няма възражение от министъра на външните работи. Възражения могат да бъдат направени против ония свещенослужители, които не отговарят на изискванията на настоящия закон.”

²⁶ Вж. док. № 23

²⁷ По време на заседанията на Върховния братски съвет от 26 и 27 април 1949 г. събраните в гр. Айтос делегати от страната изработват и приемат проектоустав на обществото, който е депозиран в Дирекцията на изповеданията през м. май с.г. Макар и в срок всички изповедания да депозират своите устави в Дирекцията, властта бави тяхното приемане почти две години. Единствено уставът на БПЦ е одобрен в края на 1950 г. До началото на 1952 г. са утвърдени уставите на мюсюлманското и израилтянското изповедание, както и на арменската църква. Въпреки многократните редакции уставът на Бялото братство така и не е одобрен и то попада сред „неблагонадеждните” изповедания, редом с Католическата църква и шестте евангелски деноминации, чиито устави също не са одобрени до края на еднопартийното управление на БКП.

²⁸ В периода 1948-1950 г. държавният орган направляващ културната сфера – Комитетът за наука, изкуство и култура (КНИК) извършва ликвидиране на частната инициатива в областта на издателското дело. Тогава се приема и нормативната база за превръщането на този сектор в пълен държавен (партиен) монопол. Още през февруари 1948 г. от национализираните книгопечатни и графически предприятия е образувано Държавното полиграфическо обединение (ДПО), а през м. март 1949 г. е приет Закон за книгопечатането. Въз основа на него два месеца по-късно излиза постановление на МС, с което към ДПО са прибавени още 127 нови предприятия на територията на гр. София. – Григорова, Илияна. Комитетът за наука, изкуство и култура и издателското дело в България (1948-1950). – В: Преломни времена. Юбилеен сборник в чест на 65-годишнината на професор Любомир Огнянов. С.: Университетско изд. „Св. Климент Охридски”, 2006. Извън тези мащабни мерки остават печатницата на Бялото братство и още 6 книгопечатни предприятия на територията на столицата. Този „пропуск” е отчетен от тогавашния председател на КНИК Карло Луканов, който изтъква, че с тяхното одържавяване ще се приключи окончателно този процес. Въз основа на изготвен проект от КНИК на 13 март 1950 г. МС издава постановление № 620, обнародвано седмица по-късно, съгласно което се предават в полза на ДПО последните neodържавени 7 книгопечатни предприятия в София (включително печатницата „Житно зърно”), а на местните народни съвети 12 печатници в провинцията. – ДВ, бр. 65 от 18 март 1950 г.

²⁹ С Постановление № 2205 на Министерския съвет от 31.VII.1950 г. се създава Главна дирекция на издателствата, полиграфическата промишленост и търговия с печатни произведения. Тя трябва да упражнява общо ръководство и контрол над издателствата, полиграфията и разпространението на печатната продукция. Под нейно ръководство в началото на 50-те е проведена втората голяма кампания по прочистване на „вредна” литература. За осъществяване на мероприятиято, под надзора на Главната дирекция, КНИК издава разпореждане Държавната библиотека „Васил Коларов” (ДБВК) да изготви необходимите списъци, включващи всички тематични области. Освен прецизиране на тези от 1944 г., в новите списъци са включени и „вредните” заглавия издадени в периода 1944-1951 г. Общият им брой е 2885 от 1435 автори, без единичните листове и вестници. (Пенелов, Илко. За Спецфонда на Народната библиотека през 50-те години на XX в. – В: Библиотечни дискурси. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Александра Дипчикова. С., 2006. 46) Със Заповед № 48 от 15 февруари 1952 г. на директора на Главната дирекция Димо Казасов, всички заглавия фигуриращи в съставените два списъка (първия е на заглавия издадени в периода 1944-1951 г., а втория на тези от 1923 до 1944 г.) подлежат на изземване и претопяване от всички държавни, частни и обществени библиотеки, складове и книжарници. Първият от списъците е озаглавен: „I списък на фашистка, упадъчна, религиозна, опортюнистична, реакционна и малощенна литература, издадена в периода от 1944 до 1951 година, подлежаща на изземване” и е в обем от 38 страници. В него за пръв път са инкриминирани и 25 заглавия на печатницата „Житно зърно”. Основно това са издания на отделни беседи или томове с такива на П. Дънов, както и излязлата през 1947 г. книга „Учителят”. Имайки предвид, че някои от посочените заглавия са в два и повече тома или имат повече от едно издание, общият брой на подлежащите на изземване и претопяване дъновистки издания нараства от 25 на 31.

³⁰ Датирано според завеждането на писмото в Комитета – вх. № 325-15 от 22.III.1956 г.

³¹ Вж. док. № 38

---

³² Две резолюции върху листа от председателя на отдел „Религиозни култове“ Александър Садъков с дата 7 октомври: „Уведомени чрез Ж. Панайотов, че въпросът се постави след изясняване на положението сред братството“ и „Ж. Панайотов депозира резолюция и протокол на ЕОПО 184 – за изключването на Антоу от редовете на ОФ.“

³³ Копия от жалбата са изпратени до ЦК на БКП и Главния прокурор на НРБ.

³⁴ Хюлет Джонсън (1874-1966) от 1931 до 1963 г. е настоятел на Кентърбърийската катедрала, но не и Кентърбърийски архиепископ. Убеден марксист, симпатизиращ на Съветския съюз, от 1948 г. е председател на обществото за британско-съветска дружба, активен участник в световното движение за мир и носител на няколко престижни съветски международни награди (Международна сталинска премия „За укрепване на мира между народите“ – 1950 г.) и отличия (орден „Червено знаме на труда“ – 1945 г.).

³⁵ Адолф Ферриер (1879-1960) – швейцарски психолог и педагог.

THE COMMUNIST AUTHORITY AND THE WHITE BROTHERHOOD (UNPUBLISHED DOCUMENTS) PART I

(Abstract)

Zhivko Lefterov

The present documentary publication is dedicated to a theme that has not been sufficiently examined by modern Bulgarian history science, namely - about the White Brotherhood in the totalitarian period and the policy adopted by the Bulgarian Communist Party towards it. Because of its volume the publication has been divided into two parts, the first one covering the period from 1944 to 1957. Although the White Brotherhood was recognized by the new Communist government as a religious community in 1948, and demonstrated its close conceptual roots to it, in the context the dominant ideology it was considered a "reactionary religious sect". Thus it was attributed to the „protestant sects“. Therefore the extremely restrictive policies towards them directly affected the White Brotherhood. The failure to enforce its statutes, the closure of its print-shop and the expropriation of its property seriously narrowed the White Brotherhood's possibilities to work actively and reduced its popularity and the number of its followers. Its failure to attract new followers and to develop active fraternal life reduced the White Brotherhood to an even more closed community. This was further facilitated by the formation of two streams in the community: one

---

supporting the officially recognised leaders and the other, remaining loyal to the old leadership that had lost the trust of the communist authorities. The internal divisions resulted in the 1957 audit of the overall activity of the White Brotherhood after 1944 and the trial of members of its Brotherhood Council.